

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ | ΘΟΔΩΡΗΣ ΣΠΗΛΙΩΤΗΣ  
ΣΥΛΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΟ

# GROW 2

**ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ  
ΑΠΟ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΠΟΥ ΠΕΤΥΧΑΝ**

**Εκδόσεις Διόπτρα**



# ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

## ΠΡΟΛΟΓΟΣ

**Κατερίνα Καραϊνδρου | Μαθήτρια Λυκείου ..... 11**

**ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ..... 15**

**Βαγγέλης Παπαδήμας | Επιχειρησιακός Διευθυντής WHSmith Greece-Miller Group ..... 17**

**Θοδωρής Σπηλιώτης | Συγγραφέας, Θεμελιωτής Αθωνικού Management, Επιστημονικός  
συνεργάτης Ινστιτούτου Διαρκούς Επιμόρφωσης Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας ..... 30**

**ΑΝΘΡΩΠΟΙ ..... 41**

**Κωνσταντίνος Γκίνης | Στρατηγός ε.α. | Επίτιμος Αρχηγός Γενικού Επιτελείου Στρατού ..... 43**

**Κωνσταντίνος Καβαλινάκης | Αστυνομικός Υποδιευθυντής ε.α. .... 51**

**Μιχάλης Τσαούτος | Γενικός Διευθυντής ΕΨΑ, Αντιπρόεδρος ΕΛΛΑ-ΔΙΚΑ ΜΑΣ ..... 58**

**Σάντρα Ζαφειρακοπούλου | Γενική διευθύντρια και CEO του Make-A-Wish ..... 64**

**Δημήτρης Πεζούλας | Senior Consultant, Stanton Chase Greece ..... 73**

**Πατήρ Φιλήμων | Ιερομόναχος Σκήπτης του Προφήτου Ηλιού Αγίου Όρους ..... 79**

**Απόστολος Δ. Πεταλάς | Διευθύνων Σύμβουλος Ομίλου Fourfis  
(IKEA, INTERSPORT, THE ATHLETE'S FOOT) ..... 84**

**Νικόλαος Μπιλανάκης | Γιατρός, Ψυχίατρος ..... 89**

**Δρ Βασιλική Ε. Καλοδήμου | Μοριακή Γενετίστρια  
Διευθύντρια Τμήματος Κυτταρομετρίας Ροής-Έρευνας & Αναγεννητικής Ιατρικής Μαιευτηρίου  
ΙΑΣΩ | AABB Assessor USA | AABB Cellular Therapy Mentor USA | AABB CT Accreditation  
Committee USA | Imperial University of Medicine Mentor UK ..... 98**

<b>Βίκυ Κατσαρού</b>   Publishing Editor Supervisor στις εκδόσεις Διόπτρα, συγγραφέας .....	106
<b>Άγης Πιστιόλας</b>   Μέλος ΔΣ & Επικεφαλής Διεύθυνσης Μάρκετινγκ και Εξαγωγών Agrino-EY.ΓΕ ΠΙΣΤΙΟΛΑΣ ΑΒΕΕ & Πρόεδρος του ΔΣ της πρωτοβουλίας ΕΛΛΑ-ΔΙΚΑ ΜΑΣ .....	110
<b>ΑΠΟΤΥΧΙΕΣ</b> .....	119
<b>Νίκος Χρηστάκης</b>   CEO & Διευθύνων Σύμβουλος της HP για Ελλάδα και Κύπρο .....	121
<b>Κατερίνα Μειμάρογλου</b>   Ιδρύτρια & Διευθύνουσα Σύμβουλος, IRC Greece (MEIHUNT) .....	129
<b>Δήμητρα Κιντώνη</b>   Senior Pharmaceutical Professional .....	134
<b>Δημήτρης Κάλλος</b>   Founder & Managing Director της a.Chi.V .....	144
<b>Χρήστος Τζανάκος</b>   Property Manager, Lidl Hellas & Sia ΟΕ .....	152
<b>Στάθης Ιντζές</b>   Εκδότης - Συγγραφέας .....	159
<b>Βαγγέλης Γιαννίσης</b>   Συγγραφέας - Μεταφραστής .....	165
<b>Πέτρος Π. Σουκουλιάς</b>   Συνιδρυτής & Μέντορας της SEEMS PC .....	171
<b>Σπύρος Σπυριδωνίδης</b>   Πρόεδρος, Γενικός Διευθυντής και ιδρυτικό μέλος της GALERIE DE BEAUTE ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΩΝ Α.Ε.Ε. ....	180
<b>ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΖΩΗΣ</b> .....	187
<b>Γιάννης Καλογεράκης</b>   Εκπαιδευτής Στελεχών Επιχειρήσεων, International Keynote Speaker, Διευθύνων σύμβουλος JMK – Anthropocentric Corporate Training & People Development .....	189
<b>Βασίλειος Ι. Παπαδόπουλος</b>   Trade Marketing Manager – Greece Καπνοβιομηχανία KARELIA T.C. Inc. ....	199
<b>Κασσιανή Γιαννάκη</b>   M.D, Ph.D. Breast Radiologist in Royal Liverpool University Hospital .....	208
<b>Κοραλία Χατζηγιαννάκη</b>   Μαθήτρια Λυκείου – Founder/CEO, The Greek Mask Project .....	214
<b>Γιώργος Κοντάκος</b>   Γενικός Διευθυντής L'Oréal Italy, Consumer Products Division .....	220
<b>Κωνσταντίνος Τσάκωνας</b>   Στέλεχος Τουριστικών Επιχειρήσεων .....	225

<b>Σπύρος Αυγερινός   HR MANAGER Μπάρμπα Στάθης ABEE-Group Vivartia</b> .....	231
<b>Σπύρος Αριστείδη Νάκος   Διεύθυνση Πληροφορικής</b> – Τράπεζα της Ελλάδος .....	240
<b>ΣΚΕΨΕΙΣ</b> .....	247
<b>Πολυξένη Βασιλοπούλου   Ψυχίατρος</b> – Διευθύντρια Ψυχιατρικής 251 Γενικού Νοσοκομείου Αεροπορίας .....	249
<b>Δήμητρα Διδαγγέλου   Ψυχολόγος, MSc Ψυχολογία &amp; M.M.E.,</b> Συγγραφέας, Δημιουργός του ηλεκτρονικού περιοδικού <i>Ψυχο-γραφήματα</i> και του Ινστιτούτου Ψυχικής Έκφρασης .....	255
<b>Νατάσα Λαζαρίδου   Commercial and Marketing Director ELIN TECHNICAL</b> .....	265
<b>Χαρίτα Φραγκούλη   Retail Sales Lead, HP Inc.   International Sales Entity</b> (Africa, Middle East, Russia, Eastern Europe) .....	272
<b>Μιχάλης Ρ. Βιράρτη   Εκπαιδευτής στελεχών</b> .....	282
<b>Γιώργος Ατσαλάκης   Οικονομολόγος, Αναπληρωτής Καθηγητής Πολυτεχνείου Κρήτης</b> .....	289
<b>Δημήτρης Τόλης, MSc, MBA   CEO, Human Asset   Εκπαιδευτής,</b> Executive Coach & Mentor, Σύμβουλος .....	298
<b>Δημήτρης Θωμάκος   Καθηγητής, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών,</b> Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών   Av. Γενικός Επιστημονικός Διευθυντής, Ινστιτούτο Διαρκούς Επιμόρφωσης (ΙΔΕ) Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας   Deputy Director, Research Centre for Economic Analysis   Co-Editor, <i>The Review of Economic Analysis</i> .....	307
<b>Ηλίας Τσουτσοπλίδης   Σύμβουλος Κοινωνικού Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας</b> .....	313



# ΠΡΟΛΟΓΟΣ

**Από την Κατερίνα Καρσίνδρου, 17 ετών, μαθήτρια λυκείου**

Τελειώνω φέτος τη Γ΄ Λυκείου. Συγκινούμαι όταν το λέω αυτό, γιατί η Γ΄ Λυκείου είναι μια τάξη που δεν πίστευα ότι θα φτάσω. Και αυτό γιατί το 2018, η βιοψία ήταν θετική. «Είναι καρκίνος. Στα οστά. Είναι πάρα πολύ σπάνιος. Επιθετικός. Λυπάμαι πολύ».

Δεκαπενταύγουστος 2018. Βρίσκομαι στη ΜΕΘ ενός νοσοκομείου στη Γερμανία, 5 ώρες μετά την εγχείρηση που μου έσωσε τη ζωή, 9 μήνες, 7 χημειοθεραπείες και 6 χειρουργεία μετά τη διάγνωση. «Η επέμβαση πήγε καλά», ξεκινάει να λέει ο χειρουργός, «όμως υπήρξε μια επιπλοκή».

Δύο εβδομάδες μετά και το μαξιλάρι μου ακόμα δεν προλάβαινε να στεγνώσει. Μεσ στα δάκρυα. Στο χειρουργείο είχε τραυματιστεί ένα νεύρο και το πόδι μου ήταν πλέον παράλυτο. Πίστεψα ότι δεν θα ξαναπερπατήσω ποτέ. Η δύναμή μου είχε αδειάσει. Στη θέση της ένα «γιατί», ένα «πόσο πια», ένα «δεν αντέχω άλλο».

Ένα πρωί ήρθαν απ' το τμήμα φυσιοθεραπείας να με σηκώσουν. Όμως... δεν τα κατάφερα. Πόνεσα. Φοβήθηκα. Απελπίστηκα. Το ίδιο βράδυ μιλούσα με έναν φίλο γιατρό.

«Πώς μπορώ να αντέξω; Πώς μπορώ να το ξεπεράσω;» τον ρώτησα. «Σήκω με θάρρος», μου είπε. Κλείσαμε το τηλέφωνο. «Θα σηκωθώ», είπα στη μαμά. «Άσε, καλύτερα αύριο πάλι, που θα είναι μέρα και θα είναι και οι φυσιοθεραπεύτριες εδώ να σε βοηθήσουν», μου λέει. Μανούλες... «Όχι», της είπα. «Θα σηκωθώ».

«Σήκω με θάρρος», ψιθύρισα στον εαυτό μου... *και σηκώθηκα.*

Έναν μήνα μετά, παίρνω εξιτήριο και γυρνάω στο σπίτι όπου μέναμε στη Γερμανία. Κάποια στιγμή, καθώς κάνω μπάνιο, με πιάνει ταχυκαρδία και δυσκολία στην αναπνοή. Προσπαθώ να μείνω όρθια, τα γόνατά μου όμως δεν με βαστούν. Πέφτω στο πάτωμα. Δεν έχω δύναμη να σηκωθώ. Κοιτάω το τραύμα στο πόδι μου. Με πάνουν τα κλάματα. Έρχονται στο μυαλό μου τα λόγια του γιατρού αυτού. «*Σήκω με θάρρος*». *Με θάρρος*, λέω μέσα μου, και φωνάζω τη μαμά να με βοηθήσει. Πολλές φορές, βλέπετε, το *θάρρος* σημαίνει *να ζητήσω βοήθεια*. Να παραδεχτώ ότι οι ώμοι μου δεν αντέχουν άλλο να σηκώνουν τον Σταυρό, και να επιτρέψω στην Ελπίδα και στην Αγάπη να Τον σηκώσει για εμένα.

Για έξι ακόμα μήνες παλεύω με τα κύματα. Άλλες 7 χημειοθεραπείες, πάνω από 150 συνεδρίες για φυσιοθεραπεία... Δεν έχω πλέον κουράγιο να προσπαθώ. Δεν υπάρχει βελτίωση και ο πόνος δεν περνά. Τα φάρμακα δεν βοηθούν, ειδικός μετά από ειδικό, η απάντηση δεν αλλάζει. «Θα χρειαστεί το λιγότερο δύο χρόνια μετά το χειρουργείο για να μπορέσεις να ξαναπερπατήσεις κανονικά».

Πιστεύετε στα θαύματα; Εγώ ναι.

Γι' αυτό δεν τα παρατάω. Τέσσερις μήνες μετά το



χειρουργείο κάνω τα πρώτα μου βήματα με την ενδοπρόθεση, χωρίς πατερίτσες. Πέντε μήνες μετά το χειρουργείο κάνω ποδήλατο. Έξι μήνες μετά, το ηλεκτρομυογράφημα δείχνει ότι το νεύρο δεν θα δουλέψει ποτέ. Εννέα μήνες μετά, ξεκινώ καινούριο πρόγραμμα αποκατάστασης. Δεκατέσσερις μήνες μετά... πέφτω. Γλιστρώ στη βροχή. Τραυματίζεται το χειρουργημένο πόδι. Όλα πάλι απ' την αρχή. Έρχεται ο ίδιος γιατρός να με δει. «Ξανασήκω με θάρρος», μου λέει. Δεκαοχτώ μήνες μετά το χειρουργείο τρέχω. Δεκαπενταγούστος 2020, δύο χρόνια μετά το χειρουργείο... κάνω σερφ. Και σπκώνομαι με την πρώτη. Έτσι είναι τα κύματα. Η απελπίζεσαι και σε πνίγουν ή σπκώνεσαι και κάνεις σερφ.

Οκτώβρης 2020. Είμαι στη Γερμανία. Το νεύρο έχει επανέλθει κατά 70%. Κανένας γιατρός δεν μπορεί να το πιστέψει. Στέλνω το βίντεο με το σερφ στον γιατρό εκείνο, τον φίλο μου. «Μα καλά, βρε θηρίο, πώς σπκώθηκες;» με ρωτά στο τηλέφωνο.

«Με θάρρος», του απαντώ.

Διαβάζοντας το *Grow 2*, θα δείτε ότι αυτό που μου είπε ο γιατρός μου τότε και μου άλλαξε τη ζωή, αναβλύζει απ' τις σελίδες που ακολουθούν.



## ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

Η ρόδα του χρόνου κυλά και μαζί της φέρνει ευτυχίες και δυστυχίες, χαρές και λύπες, επιτυχίες και αποτυχίες. Πόσα πράγματα από αυτά που κάναμε στο παρελθόν θα αλλάζαμε στη ζωή μας; Πώς αυτές οι επιτυχίες ή αποτυχίες επηρεάζουν τις ζωές των άλλων γύρω μας;

Πόσο άραγε επηρεάζουν τη δική μας ζωή;

Μετά τη «χρησιμότητα» του πρώτου βιβλίου *Grow*, όπου σημαντικοί άνθρωποι σε θέσεις ευθύνης μίλησαν για πρώτη φορά μέσα από τις προσωπικές τους εμπειρίες, μια διαφορετική ομάδα ανθρώπων επιστρέφει για να ολοκληρώσει το έργο τους, με το δεύτερο και τελευταίο βιβλίο της προσπάθειας αυτής. Μιας προσπάθειας που σκοπό έχει να διδάξει όλους από τις αποτυχίες άλλων ανθρώπων.

Να ακούσουμε και να μάθουμε από ανθρώπους που έχουν δοκιμάσει και δεν τα κατάφεραν.

Τι θα άλλαζαν, τι θα ξανάκαναν με διαφορετικό τρόπο;

Δύσκολους καιρούς διανύει η ανθρωπότητα, διανύουμε εμείς, όλοι μας. Πάντα όμως θα υπάρχουν ευκαιρίες μέσα στις κρίσεις. Ευκαιρίες βελτίωσης της ζωής μας, της οικογένειάς μας, του περιγυρού μας. Προβλήματα πάντα υπήρχαν και πάντα θα υπάρχουν. Μικρά, μεγάλα. Ίσως για κάποιους πιο μικρά και για άλλους μεγαλύτερα.

Πόσοι πόλεμοι γίνονται άραγε αυτή τη στιγμή που διαβάζετε αυτό το βιβλίο;

Δεν είναι μόνο η πανδημία, ποτέ δεν ήταν μόνο αυτή.

Πόσοι θάνατοι, πόσοι λιμοί...

Ες αεί.

Το θέμα είναι τι μαθαίνουμε κάθε φορά από όλα αυτά που συμβαίνουν και με ποια οπτική βλέπουμε την επόμενη μέρα.

Τι μαθαίνουμε από τις δυσκολίες, από τα προβλήματα, από τις στενοχώριες μας, αλλά και από τις στενοχώριες των άλλων;

Παρατηρούμε τις αποτυχίες των άλλων, ώστε να μην υποπέσουμε στο ίδιο σφάλμα;

Μαθαίνουμε κάτι από τις αποτυχίες μας; Αν ναι, τι;

Λάθη θα κάνουμε πάντα· μακάρι να μην τα επαναλάβουμε.

Τελειώνοντας, θέλουμε να ευχαριστήσουμε από καρδιάς τους συγγραφείς που συμμετείχαν και «τσαλάκωσαν» την εικόνα τους για να πάρουμε όλοι εμείς μαθήματα και να εκπαιδευτούμε.

Άλλωστε, κάποιες φορές η αποτυχία μάς στιγματίζει.

Ευχόμαστε να έχει όλος ο κόσμος υγεία και να ξεπεράσουμε γρήγορα και με τον πιο ανώδυνο τρόπο την παγκόσμια δοκιμασία με τον ιό.

Όλοι μαζί θα το περάσουμε.

Καλή μελέτη.

*Βαγγέλης Παπαδήμας – Θεodorής Σπηλιώτης*

## **Βαγγέλης Παπαδήμας**

### **Επιχειρησιακός Διευθυντής WHSmith Greece-Miller Group**

Το μεγάλο ερώτημα, προτού αρχίσει κάποιος την ανάγνωση τούτου του βιβλίου, είναι τι θα αποκομίσει από αυτό. Για εμάς όλους η σκέψη ήταν μία: Μακάρι κάποιος να παραδειγματιστούν από τα λάθη μας, από ό,τι δεν μας πέτυχε, από τις Αποτυχίες μας.

Μακάρι να αναπτυχθούν πιθανόν με τις εμπειρίες και τις αναμνήσεις μας άλλοι που κάποια στιγμή θα τύχει να αντιμετωπίσουν κάτι αντίστοιχο. Οι εμπειρίες μας και τα κείμενά μας να γίνουν παραδείγματα προς αποφυγή κάποιες φορές και όχι παραδείγματα προς μίμηση. Γιατί όλοι κάνουμε λάθη.

Και φυσικά θα συνεχίσουμε να κάνουμε ες αεί.

Αν μπορούμε όμως να προσπαθήσουμε να μειώσουμε τις περιπτώσεις ή τις πιθανότητες, γιατί όχι;

Αν υπάρχει έστω μία μικρή πιθανότητα να δοκιμάσουμε κάτι που έχει δοκιμάσει κάποιος άλλος και δύναται να μοιραστεί την εμπειρία του μαζί μας, γιατί να μην το κάνουμε; Μπορεί να μην κερδίσουμε κάτι, αλλά έχουμε από την άλλη κάτι να ζημιωθούμε;

Φυσικά και οι περισσότεροι δεν είμαστε συγγραφείς, μια αποτύπωση σκέψεων είναι τούτο το βιβλίο.

Μια αποτύπωση έκφρασης αντιλήψεων μέσω της γραφής μας, επαγγελματικής ή μη.

Μια αποτύπωση ανάγκης έκφρασης.

Όλοι υπάρχουμε σε άμεση σχέση με την πραγματικότητα που μας περιβάλλει. Επίσης, μας δημιουργούνται

συγκεκριμένες μορφές εξάρτησης καθημερινά. Η σχέση αυτή είναι κυριολεκτικά ζωτικής σημασίας, αλλά κάποιες φορές και το αντίθετο. Έχουμε άραγε τη δυνατότητα να αυτοκαθορίσουμε τη σχέση αυτή;

Έχουμε πραγματικά ανάγκες ή μήπως κάποιες φορές μπορούμε να ξεχωρίσουμε την ανάγκη ως ορμή και την ανάγκη ως επιθυμία;

Μία από τις βασικές ανάγκες αυτοκάλυψης ή αυτοπραγμάτωσης των εσωτερικών επιθυμιών μας είναι οι στόχοι. Οι στόχοι που θέτει ο καθένας μας στη ζωή του σύμφωνα με την αντίληψή του, αν το καλοσκεφτούμε, διαμορφώνουν ένα μεγάλο τμήμα της καθημερινότητάς μας, του τρόπου σκέψης μας, της ζωής μας και του μέλλοντός μας.

Το σημαντικό όμως είναι στην προσπάθεια αυτή της αυτοπραγμάτωσης να μην επηρεάζουμε και να μη δρούμε ανενόχλητα εις βάρος των άλλων. Να στοχεύουμε στο μέλλον μας βλέποντάς το ως εφικτή προέκταση του παρόντος και όχι ως αντικείμενο αργόσχολης εικτολογίας.

*Είναι σημαντική η συμβίωση μεταξύ ανθρώπων, είναι σημαντική η συμβίωση μεταξύ ομάδων.*

Είναι σημαντικό, εάν τελικά οι κινήσεις επηρεάζουν τις ζωές των άλλων, να τις επηρεάζουν μονάχα θετικά. Ποιος θα κρίνει όμως τι σημαίνει «θετικά»; Ποιος μας λέει ότι έχουμε τις ίδιες απόψεις, την ίδια αντίληψη με τον διπλανό μας, την οικογένειά μας, τον εταίρο μας για το τι σημαίνει «θετικό»;

Το Καλό ή το Κακό.

Γ' αυτό ίσως παρατηρούμε από τις απαρχές των κοινωνιών, των ομάδων και των οικογενειών κρίσεις στις σχέσεις αυτές. Γιατί πράγματι χρειαζόμαστε ο ένας τον άλλον, αλλά

υποχωρήσαμε ή προχωρήσαμε στα πιστεύω και στα θέλω μας. Το κάναμε για να συγκεντρωθούμε όλοι μαζί, για να κοινωνούμε και να πορευόμαστε μεταξύ μας στις ανάγκες της ζωής κατά τις άτυπες συμφωνίες που έχουμε θέσει. Για να ωφελούμαστε κατά κάποιο τρόπο ο ένας από τον άλλον. Για να συμφωνούμε.

Συμβιώνοντας καλύπτουμε κάποιες ανάγκες μας, όμως πρέπει κάποιες φορές, ίσως καθημερινά, να αντιμετωπίζουμε τις φυσικές μας αδυναμίες.

Και είναι πιθανόν να αποδεχτούμε τη φυσική μας τάση για συμβίωση.

Πόσο δύσκολο ή κάποιες φορές αντίθετο είναι αυτό με τους προσωπικούς στόχους που μπορεί να έχει κάποιος;

Τι πρέπει να γίνει επομένως; Να μην προσπαθούμε να εκπληρώσουμε τους ιδιαίτερους στόχους μας ανεξάρτητα από το αν επηρεάζονται ή όχι άλλοι άνθρωποι; Όμως, εάν είμαστε πρόθυμοι να επωμιστούμε εμείς οι ίδιοι τις συνέπειες, να παραμερίσουμε τον τρόπο ζωής μας και τις συνήθειές μας για να πετύχουμε τους στόχους μας, τότε μάλλον μπορούμε.

Ωραίοι οι στόχοι. Σημαντικό κομμάτι της ζωής. Φαντάζομαι πως, εάν όχι συχνά, όλοι μας θέτουμε στόχους και προτεραιότητες στη ζωή. Εξάλλου και η προτεραιότητα, κατά τις ταπεινές πεποιθήσεις μου, ένα παρακλάδι του στόχου είναι. Την ερμηνεύω ως πρώτο στόχο.

Θέτουμε σκοπούς ή προτεραιότητες που πιθανόν κάποιοι από εμάς αλλάζουν καθημερινά, σπάνια ή συχνά. Ακόμα ακόμα κάποιοι δεν τις αλλάζουν ποτέ. Συνήθως αλλάζουν ανάλογα με τα γεγονότα της προσωπικής ή επαγγελματικής

μας ζωής. Κάποιοι μπορεί να μην έχουν καν στόχους (ή μπορεί να θεωρούν ότι δεν έχουν), αλλά απλώς να θέλουν να επιβιώσουν. Και η επιβίωση όμως στόχος δεν είναι;

Πόσο συχνά έχουμε παρατηρήσει ότι αλλάζουμε στόχους άραγε;

Μπορεί σε απλά πράγματα να νιώθουμε ότι δεν χρειάζεται να καταλήξουμε εκεί που σκεφτόμασταν κατά την πορεία ή να αλλάξουμε ξαφνικά στρατηγική (στόχο) ή να αλλάξουμε σκέψη (στόχο), λύση (στόχο), τρόπο ζωής (στόχο).

Ας αναλογιστούμε ότι μόλις γινόμαστε γονείς, αλλάζουμε ως επί το πλείστον στάση ζωής (στόχους), σκεφτόμαστε διαφορετικά, κάποιοι αφήνουν την επαγγελματική καριέρα σε άλλη μοίρα (στόχο). Ίσως ένας από τους δύο γονείς παραχωρεί απλόχερα όλα όσα πέτυχε και κουράστηκε να αποκτήσει κοινωνικά ή επαγγελματικά, ακόμα και την ίδια τη θέση εργασίας του, για να μείνει στο σπίτι και να μεγαλώσει με τον τρόπο που θεωρεί σωστό το παιδί του (αλλάζει στόχους).

Σε πιθανή απώλεια ενός οικείου, ενός μέλους της οικογένειας, ενός φίλου ή γνωστού, κάποιος αναθεωρεί τη ζωή του – και τι αλλάζει;

Φυσικά στόχους.

Μπορεί κάποιος μετά από ένα σοβαρό ατύχημα να αλλάξει... στόχους.

*Μπορεί να αλλάξουμε τον τρόπο που βλέπουμε τη ζωή μας.*

Οπότε, αν το καλοσκεφτούμε, θέτουμε καθημερινά στόχους και έχουν περάσει άπειροι στόχοι από τη ζωή μας. Και πόσους θα έχουμε ακόμα μπροστά μας...

Και φυσικά πρέπει να έχουμε. Διαφορετικά ίσως να μην αποκτήσει ουσιαστικό νόημα η ζωή. Εννοώ, πώς θα ξυπνά



κάποιος και τι θα πράττει, πώς θα περιδινείται η μέρα του αν δεν ξέρει τι θέλει να κάνει, τι πρέπει να κάνει;

Τι νόημα έχει αν δεν έχουμε πλάνο προσωπικό ή επαγγελματικό; Τρέχουμε ολημερίς για να κυνηγήσουμε τι; Τι ακριβώς; Δεν ξέρουμε τι ποθούμε να κυνηγήσουμε;

Τότε γιατί τρέχουμε;

Δεν έχουμε κάποιο όραμα, κάποια ιδέα, κάποιο στόχο;

Και ωραία, δεν είχαμε στόχο και τον βρήκαμε. Τον θέσαμε – και τώρα τι;

Έχουμε τη θέληση ή είμαστε προετοιμασμένοι ότι θα κοπιάσουμε. Είμαστε όμως προετοιμασμένοι παράλληλα ότι μπορεί να πάρει πολλές ώρες, μέρες, μήνες, χρόνια (ανάλογα με τα θέλω μας) για να τον πλησιάσουμε ή να τον πετύχουμε;

Καλά όλα αυτά, είναι γνωστά. Τι συμβαίνει όμως εάν δεν τα καταφέρουμε; Εάν έχουμε επενδύσει στη ρόδα της ζωής που κυλά αδιάκοπα και δεν το πετύχουμε;

Θα μας επηρεάσει, και εάν ναι, με τι τρόπο, αρνητικά ή θετικά; Θα μας καταρακώσει ή θα μας αφυπνίσει; Θα το αντέξουμε;

Τι θα γίνει εάν αποτύχουμε;

Αποτυχία. Μια δόκιμη ερμηνεία του όρου είναι «η μη εκπλήρωση ενός στόχου».

Η στάση μας, η στάση του ανθρώπου απέναντι στην αποτυχία, παίζει καθοριστικό ρόλο στη ζωή μας και στη γενικότερη στάση μας προς αυτήν. Θα μπορούσε να είναι μάθημα ζωής για κάποιους. Θεωρώ βάσει προσωπικών μου αποδείξεων/εκβάσεων/εμπειριών ότι μαθαίνει κάποιος πολύ περισσότερα μέσω των αποτυχιών του, με βασικό κανόνα όμως τη συνειδητοποίηση αυτών, παρά μέσω των επιτυχιών του.

Σύμφωνα με κάποιες προσωπικότητες της Ιστορίας, «η επιτυχία είναι βάδισμα από αποτυχία προς αποτυχία, χωρίς να χάνεις τον ενθουσιασμό σου» (Τσόρτσιλ).

Βέβαια, αν και αναφέρω απλόχερα τους παραπάνω όρους, τους θεωρώ σχετικούς κάθε φορά, ανάλογα με το πώς τους αντιλαμβανόμαστε.

Ας περιγράψω ένα ενδιαφέρον πείραμα εν συντομία (έχει μαθηματική βάση) για να δούμε κάποιες πιθανότητες.

Πιθανότητες «επιτυχίας» ή «αποτυχίας».

### ***Η Διωνυμική Κατανομή***

Η διωνυμική κατανομή συνδέεται με ένα πολύ απλό πείραμα τύχης. Ίσως το απλούστερο! Πρόκειται για τη δοκιμή Bernoulli, ένα πείραμα τύχης με μόνο δύο, αμοιβαίως αποκλειόμενα, δυνατά αποτελέσματα. Το ένα αποτέλεσμα έχει επικρατήσει να ονομάζεται επιτυχία και το άλλο αποτυχία.

Το πιο «δημοφιλές» στη βιβλιογραφία παράδειγμα δοκιμής Bernoulli είναι η ρίψη ενός νομίσματος μία φορά. Τα δυνατά αποτελέσματα είναι προφανώς μόνο δύο: «κεφαλή» ή «γράμματα». Αν μας ενδιαφέρει η ένδειξη «κεφαλή», χαρακτηρίζουμε ως επιτυχία το αποτέλεσμα «κεφαλή» και ως αποτυχία το αποτέλεσμα «γράμματα», ενώ αν μας ενδιαφέρει η ένδειξη «γράμματα», χαρακτηρίζουμε ως επιτυχία το αποτέλεσμα «γράμματα» και ως αποτυχία το αποτέλεσμα «κεφαλή».

Παρατηρήστε ότι οι δυνατές τιμές ενός άλλου παραδείγματος ενδεχομένως να μην είναι μόνο δύο. Στο συγκεκριμένο είναι. Όμως, με βάση το τι ενδιαφέρει στην αντίστοιχη έρευνα, οι δυνατές τιμές ταξινομήθηκαν σε δύο

κατηγορίες-αποτελέσματα και οδηγηθήκαμε έτσι σε δοκιμές. Δοκιμή Bernoulli έχουμε επίσης σε περιπτώσεις όπου, ενώ τα δυνατά εξαγόμενα αποτελέσματα είναι περισσότερα από δύο, μας ενδιαφέρει εάν συμβαίνει ή όχι μόνο ένα συγκεκριμένο. Για παράδειγμα, ένα παιδί που επιλέγεται τυχαία από τα  $n$  παιδιά μιας οικογένειας. Επίσης, από μια τράπουλα επιλέγουμε τυχαία ένα παιγνιόχαρτο, το οποίο μπορεί να είναι ή να μην είναι «άσος». Από τους δέκα στόχους που είχαμε, μπορεί να καταφέραμε μόνο έναν ή ακόμη και αυτός ο ένας να κρίνεται υποκειμενικά εάν επιτεύχθηκε ή όχι.

Σε μια τέτοια δοκιμή είναι φανερό ότι ο αριθμός των επιτυχιών είναι ή 1 ή 0.

Παρότι, όπως ανέφερα, η δοκιμή αυτή είναι ένα πολύ απλό πείραμα, εντούτοις (ή ίσως γι' αυτό) βρίσκεται στον πυρήνα πολλών πραγματικών προβλημάτων με ευρύτατο φάσμα εφαρμογών, που παρουσιάζουν μάλιστα ιδιαίτερο ενδιαφέρον και σε αρκετές περιπτώσεις ιδιαίτερες δυσκολίες στην αντιμετώπισή τους. Πιο συγκεκριμένα, πολλά πραγματικά προβλήματα αναλύονται σε μια σειρά-ακολουθία δοκιμών και τα τελικά ερωτήματα που απορρέουν από αυτά σχετίζονται με τον αριθμό των επιτυχιών που σημειώνονται. Για παράδειγμα, το τελικό ερώτημα μετά την ανάλυση ενός τέτοιου προβλήματος μπορεί να είναι: «πόσες επιτυχίες συμβαίνουν σε  $n$  επαναλήψεις μιας δοκιμής» ή «πόσες επαναλήψεις απαιτούνται μέχρι την πρώτη επιτυχία» ή «πόσες επαναλήψεις μιας δοκιμής απαιτούνται μέχρι να συμβεί μια ροή συνεχόμενων επιτυχιών».

Το ερώτημα που, λογικά, προκύπτει είναι: Αν αποδεχτούμε τον ισχυρισμό ότι πράγματι προσπαθήσατε να

φτάσετε στον στόχο σας, πόσες φορές προσπαθήσατε; Εννοώ ότι το ποσοστό επιτυχίας ή αποτυχίας εξάγεται σύμφωνα με τις προσπάθειες που κάνουμε. Και έχουμε μάθει να κρίνουμε εάν πέτυχε ή δεν πέτυχε. Όχι εάν προκόψαμε λίγο ή πολύ. Άρα πόσο λογικό είναι να πιστεύουμε ότι αποτύχαμε εάν δοκιμάσαμε κάτι μία φορά; Η πιθανότητα αυτή πρακτικά δεν αλλάζει. Είναι επίσης λογικό να θεωρήσουμε ότι το αποτέλεσμα οποιασδήποτε δοκιμής δεν επηρεάζεται-εξαρτάται από το αποτέλεσμα των προηγούμενων δοκιμών.

Δεν επιβάλλεται λοιπόν να απογοητευόμαστε.

Αποδεικνύεται και με μαθηματικό τρόπο πόσες φορές πρέπει να προσπαθήσουμε για να πετύχουμε κάτι!

Παρ' όλα αυτά η αποτυχία είναι δύσκολο πράγμα. Ίσως είναι δύσκολη ακόμα και η λέξη: Αποτυχία. Δόκιμη ναι, αποφεύγουμε όμως να την πούμε ευθέως. Προτιμούμε όρους όπως «σημείο προς βελτίωση» ή «σημείο προόδου». Ενδεχομένως πράττουμε σωστά, γιατί πάντα πρέπει να κοιτάμε τα θετικά που μπορούμε να αποκομίσουμε από το καθετί δίπλα μας. Αυτός είναι ο σκοπός σε όλα όσα κάναμε, να δούμε και να εξετάσουμε τι δεν κάναμε ίσως καλά, τι έφταιγε, πώς θα το βελτιώσουμε για να μην το ξανακάνουμε. Πώς θα αναπτυχούμε μέσα από αυτό, πώς θα βελτιωθούμε.

Γι' αυτό χρειάζεται κάποιες φορές να φτάνουμε στα όριά μας. Αν δεν το κάνουμε, αν δεν δοκιμάσουμε τη σκέψη ή την ιδέα μας, τότε ποτέ δεν θα μάθουμε τι κερδίσαμε ή τι χάσαμε.

*Τι θα είχε γίνει αν;...*

Μακάρι να υπήρχε ένας τρόπος να γνωρίζαμε εκ των προτέρων και όχι εκ του αποτελέσματος. Θα γλιτώναμε

ρίσκο, άγχος, θα παραμέναμε στη ζώνη άνεσης που τόσο μας βολεύει.

Ίσως έτσι όμως να ήταν και πιο ρηκή η καθημερινότητά μας. Να μην είχε τόσο ενδιαφέρον. Αν δεν κάνουμε το λάθος, δεν θα μάθουμε ποτέ αν θα τα καταφέρναμε. Δεν θα μάθουμε και δεν θα δούμε τα σημεία που χρειάζεται να βελτιώσουμε. Το θέμα είναι ότι πρέπει πιθανόν να δοκιμάσουμε πολλές φορές, να αποτύχουμε ακόμα περισσότερες, ίσως και να συνεχίσουμε να προσπαθούμε. Ίσως η λεγόμενη επιτυχία να έρθει μία φορά στη ζωή μας, ίσως πολλές, ίσως καμία.

Ίσως απλά να είναι και σχετικό το τι συνιστά επιτυχία. Τι στόχους έχει ο καθένας, με τι ικανοποιείται σε αυτή τη ζωή. Εγώ μιλώ για την επιτυχία σύμφωνα με την αντίληψή μου βέβαια. Δηλαδή να ξυπνά κάποιος κάθε μέρα και να έχει την υγεία του ο ίδιος και τα αγαπημένα του πρόσωπα, να έχει μια στέγη, ένα πιάτο φαγητό, ένα ποτήρι νερό, μια εργασία με υγιές περιβάλλον που να καλύπτει τις βασικές του ανάγκες. Να έχει μια υγιή ζωή γενικότερα, με τη βαθύτερη έννοια της λέξης!

Επιτυχία για κάποιον άλλον μπορεί να είναι να έχει την πιο ακριβοθώρητη θέση και τη μεγαλύτερη οικονομική δυνατότητα, ώστε να καλύπτονται οι λαχτάρες που έχουν γίνει ανάγκη του.

Σεβαστό και αυτό. Όλα σεβαστά και όλα σχετικά είναι.

Κάποιος μπορεί να προσπαθήσει πολύ σκληρά για να καλύψει τις πρώτες ανάγκες και να φύγει από αυτή τη ζωή πιο ευτυχισμένος σε σχέση με τη δεύτερη περίπτωση που αναφέρεται στο παραπάνω παράδειγμα, ενώ κάποιος άλλος μπορεί να ευτυχίσει σε αυτή τη ζωή με τα δεύτερα θέλω/

ανάγκες/επιτυχία σε σχέση με τον πρώτο. Ωστόσο, σίγουρα και οι δύο θα κουραστούν πολύ για να τα επιτύχουν. Μην ξεχνάμε ότι αυτό που για κάποιους είναι αυτονόητο, για κάποιους άλλους δεν είναι.

Επίσης, μην ξεχνάμε ότι εκτός της προσωπικής προσπάθειας για επιτυχία, εκτός της πιθανής στρατηγικής μας, υπάρχουν και πολλοί άλλοι συντελεστές, εξωγενείς ή ενδογενείς, που μπορεί να την επηρεάσουν.

Ενθυμούμαι χαρακτηριστικά στην πρώτη μου ορθολογιστικά αποδεκτή εσωτερικά αποτυχία μου, την παύση λειτουργίας της επιχείρησής μου, μια ιστορία/άρθρο που έτυχε να διαβάσω τότε. Με βοήθησε πολύ να θέσω σιγά σιγά στόχους και, το πιο σημαντικό, να αποδεχτώ καλύτερα μέσα μου μια αποτυχία, αφού σκέφτηκα πως υπάρχουν και χειρότερα!

Θα προσπαθήσω να την αναφέρω περιληπτικά.

Ήταν η ιστορία του Nick Woodman, ιδρυτή της κάμερας GoPro. Είχε μια πολύ μεγάλη αποτυχία στα πρώτα χρόνια της επιχειρηματικής του καριέρας, όταν χρεοκόπησε οφείλοντας τεράστια ποσά. Με τις επόμενες κινήσεις του όμως, και έχοντας στόχο, κατάφερε έπειτα από πολλά χρόνια να δημιουργήσει μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες και ένα από τα πιο αναγνωρίσιμα προϊόντα διεθνώς. Έτσι, από το παραπάνω παράδειγμα συνάγεται ότι ο Woodman είχε μια μακρά σημαντική αποτυχία και έπειτα μια πολύ μεγάλη επιτυχία.

Το σημαντικό που θέλω να μνημονεύσω με αυτό το παράδειγμα όμως είναι ότι, εάν μελετήσει κάποιος πιο σχολαστικά τη ζωή και τις κινήσεις του συγκεκριμένου ανθρώπου, θα διαπιστώσει ότι πριν από τη μεγάλη αποτυχία-επιτυχία είχε ιδρύσει πάνω από είκοσι διαφορετικές εταιρείες οι οποίες είχαν

«αποτύχει». Δηλαδή, προσπάθησε πάνω από είκοσι φορές, με μεγάλα φαντάζομαι ψυχολογικά και οικονομικά πλήγματα.

Και συνέχισε να προσπαθεί ακατάβλητος, μέχρι να φτάσει τον στόχο του.

Ας μη σταθούμε όμως μόνο σε ένα επιχειρηματικό ή επαγγελματικό παράδειγμα. Ας πάμε σε ένα πιο ανθρώπινο.

Συνήθως στην προσωπική μας ζωή λειτουργούμε παρόμοια με τον τρόπο που λειτουργούμε στην επαγγελματική μας ζωή όσον αφορά τους στόχους, τις επιτυχίες και τις αποτυχίες. Αυτό συμβαίνει, παρατηρώ, και στους προσωπικούς μας στόχους. Ίσως είναι θέμα ατομικότητας, θέμα αντίληψης ή ιδιοσυγκρασίας.

Διάφορα ζευγάρια τριγύρω μας προσπαθούν να τεκνοποιήσουν. Έχω παρατηρήσει ανθρώπους, από ενδιαφέρον και από προσωπική μου εμπειρία, να αναφέρονται στο θέμα και στα προβλήματα αυτά. Υπάρχουν άνθρωποι που έχουν προσπαθήσει μία φορά ή με έναν τρόπο να αποζητήσουν τη λύση σε ένα τέτοιο σοβαρό πρόβλημα, άλλοι που έχουν πασάρει πολλές φορές, άλλοι που δεν προσπάθησαν καθόλου. Όλες όμως οι περιπτώσεις αντιμετωπίζουν το ίδιο πρόβλημα. Δυστυχώς, έχω συναντήσει επίσης ζευγάρια που θέλουν πολύ να αποκτήσουν παιδί και έχουν πράγματι προσπαθήσει πολλές φορές χωρίς αποτέλεσμα, όμως προσπάθησαν. Προσπάθησαν πολύ. Ενδεχομένως να μην εξάντλησαν τα περιθώρια, αλλά προσπάθησαν – μόνο οι ίδιοι το ξέρουν. Ενδεχομένως βέβαια και να τα εξάντλησαν...

Μην ξεχνάμε ότι σε ένα ζευγάρι ένα παιδί μπορεί να έρθει πολύ ομαλά και εύκολα, όμως από την άλλη μπορεί να έρθει και πάρα πολύ δύσκολα. Μπορεί και ποτέ...

Αλλά ποιος το ξέρει εάν δεν το κυνηγήσει; Ναι, με οποιοδήποτε κόστος: ψυχολογικό, χρηματικό, κοινωνικό. Αλλά είναι ένας στόχος ανθρώπινος, προσωπικός. Ένας στόχος ζωής, Ο Στόχος. Για τα περισσότερα ζευγάρια είναι ο πιο σημαντικός. Γι' αυτό ως επί το πλείστον προσπαθούν τόσο πολύ γι' αυτόν τον στόχο, γιατί έχει να κάνει με τη ζωή τους. Υπάρχουν περιπτώσεις ανθρώπων που ίσως έπειτα από πάρα πολλές προσπάθειες τα κατάφεραν. Έπειτα δηλαδή από πάρα πολλές αποτυχίες, αν το καλοσκεφτούμε.

Τι θα είχε γίνει εάν τα είχαν παρατήσει;

Τι θα γίνει εάν τα είχαμε παρατήσει εμείς;

Εδώ, δυστυχώς, γνωρίζουμε την απάντηση.

Τι θα γινόταν αν εγκαταλείπαμε πολλά καθημερινά πράγματα, ιδέες, τα πιστεύω μας, τις επιδιώξεις μας; Αν δεν προσπαθούσαμε σκληρά γι' αυτά; Αν τα είχαμε παρατήσει ή αν τα παρατήσουμε μελλοντικά;

Που θα ήμαστε και ποια θα ήταν η ζωή μας;

Γιατί δεν κάνουμε ό,τι θέλουμε να κάνουμε; Γιατί απογοητεύομαστε και δεν έχουμε αυτοπεποίθηση;

Γιατί κάποιες φορές τα περιμένουμε όλα έτοιμα και δεν τα κυνηγάμε, δεν προσπαθούμε να τα αποκτήσουμε;

Πολλές φορές η καθημερινότητα και η ρουτίνα μάς κάνουν να λέμε: «Δεν βαριέσαι, δεν θα γίνει ποτέ».

*Βολική απάντηση στους εαυτούς μας.*

Αφήνουμε τις ιδέες και τους στόχους μας να γίνουν όνειρα αλλά με την κυριολεκτική τους σημασία, δηλαδή αρκούμαστε να τα βλέπουμε μόνο στον ύπνο μας και να τα φανταζόμαστε μόνο εκεί.

Έχω αποτύχει πολλές φορές προσωπικά, έχω ξαναρχίσει,



έχω αλλάξει στόχους, έχω αναθεωρήσει, έχω συμβιβαστεί, έχω ξεσηκωθεί, όπως πιθανόν οι περισσότεροι που διαβάζουν αυτό το βιβλίο.

Ένα πράγμα έχω να μοιραστώ που έμαθα σε αυτά τα λίγα χρόνια που βρίσκομαι σε αυτή τη ζωή: Ότι όσα λάθη και να έχω κάνει, πάλι θα ξανακάνω πολλά.

Αποφεύγω ίσως τα ίδια ή παρεμφερή τις περισσότερες φορές, αλλά δυστυχώς ποτέ δεν θα μάθω.

Απλά βελτιώνομαι λίγο.

Απλά, ίσως, όλοι μας βελτιωνόμαστε.

Αλλά ίσως αυτό είναι το όλο νόημα τελικά.

Να προσπαθήσουμε, να βελτιωθούμε, να μάθουμε κάτι.

Να αναπτυχθούμε.

Το σημαντικό λοιπόν είναι να μάθουμε να χάνουμε.

Να μάθουμε να αποτυγχάνουμε.

Είθε να τα καταφέρουμε.

**Στις πολυαγαπημένες μου κόρες  
και στις ανιψιές μου.  
Ποτέ «μη στενοχωρηθείτε»,  
είμαστε μαζί.**

## **Θοδωρής Σπηλιώτης**

Συγγραφέας, θεμελιωτής Αθωνικού Management, Επιστημονικός συνεργάτης  
Ινστιτούτου Διαρκούς Επιμόρφωσης Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας

### **Αποτυχία: Τι ευλογία!**

«Οι αποτυχίες μας ευθύνονται σε μεγάλο βαθμό για αυτό που είμαστε σήμερα».

Δύσκολο θέμα η αποτυχία για να το αγγίξεις, γιατί σίγουρα κάποια πληγή μας έχει αφήσει. Χρειάζεται όμως να εκτεθούμε για να μπορέσουμε να βγούμε έξω από τη ζώνη άνεσής μας και να μιλήσουμε ανοιχτά για κάτι που μας λύγισε.

Αν δεν αντιληφθείς την αποτυχία, δεν μπορείς να την αποδεχθείς.

Η απόρριψη μιας προσπάθειάς μας ισούται με ταπείνωση.

**Είναι καλό να ταπεινωθούμε;** Αν δεν σκύψουμε το κεφάλι, αν δεν λυγίσουμε τα γόνατα, αν το κορμί μας δεν έρθει σε επαφή με το έδαφος, δεν θα λάβουμε μαθήματα, να αναλογιστούμε τι πήγε λάθος, ώστε να βρούμε τη δύναμη να σηκωθούμε και να κοιτάξουμε ξανά προς τον ουρανό.

**Γιατί μας συμβαίνει αυτό;** Διότι ο άνθρωπος από τη φύση του δεν μπορεί να ζήσει χωρίς τα στοιχεία της έκπληξης, του μυστηρίου και του θαύματος, και όλα αυτά είναι η κινητήριος δύναμη της επανεκκίνησης.

**Υπάρχουν πολλών ειδών αποτυχίες ή αποτυχία είναι μία;** Δύσκολο να το απαντήσει κάποιος.

Κατά την προσωπική μου άποψη, η αποτυχία είναι μία, αλλά υπάρχουν πολλών ειδών χειρισμοί για να βγεις και πάλι στο φως.

Δεν υπάρχει άνθρωπος που να μην έχει αποτύχει σε θέματα προσωπικά, επαγγελματικά, κοινωνικά κτλ.

Η επιτυχία όπως την ορίζει ο καθένας μας πιθανόν να είναι εφήμερη και αρκετές φορές χαρακτηρίζεται από μία ή πολλές συμπτώσεις.

Η αποτυχία είναι το αποτέλεσμα μιας προσωπικής ή ομαδικής προσπάθειας στην οποία, εκτός από τις δικές μας συντεταγμένες, υπάρχουν και μεταβλητές ή άγνωστοι παράγοντες που δεν έχουμε υπολογίσει, αλλά θα έπρεπε να το είχαμε πράξει.

**«Η αποτυχία είναι το φίλτρο προς την επιτυχία».**

Για μια τέτοια επαγγελματική μου αποτυχία θα σας μιλήσω σήμερα.

Η απόφαση για ένα επαγγελματικό βήμα προϋποθέτει πρώτα την προσωπική απόφαση και αποδοχή της πράξης, που θα μας φέρει στον επιθυμητό στόχο τον οποίο έχουμε θέσει.

Αν δεν έχουμε θέσει κάποιον συγκεκριμένο, μετρήσιμο, χρονικά προβλέψιμο και εφικτό στόχο, καλύτερα να μην ξεκινήσουμε μια τέτοια προσπάθεια. Όλες οι αποφάσεις που λαμβάνουμε είναι πρώτα απ' όλα **προσωπικές** και μετά οτιδήποτε άλλο.

Για να ξεκινήσουμε μια προσπάθεια χρειάζεται ρίσκο, συνήθως μεγάλο, μέσα στην αστάθεια της εποχής, ανάληψη ευθύνης για ό,τι κι αν συμβεί και πίστη για το αποτέλεσμα. Στη συνέχεια έρχονται ο σχεδιασμός και οι ενέργειες της καθημερινότητας σε μια επιχείρηση.

Τη δική μου ιστορία αποτυχίας μπορεί να την αποκαλώ επαγγελματική, άλλα περνάει από το προσωπικό φίλτρο της

απόφασής μου για την εμπλοκή σε αυτό το project. Επομένως είναι πρωτίστως μια προσωπική απόφαση.

Στις αρχές του 2008 εργαζόμουν σε μια πολυεθνική τεχνολογική εταιρεία και πάντα μου άρεσε να παρακολουθώ τις εξελίξεις, να μαθαίνω, να προβληματίζομαι, με απώτερο στόχο να γίνω δημιουργικός (αυτό είναι στη φύση και την προσωπικότητα του καθενός). Ή το έχεις ή δεν το έχεις. Προϋποθέτει ρίσκο με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Μια μέρα του Απρίλη του ίδιου έτους, επισκέφτηκα μια αλυσίδα καφέ και παρατήρησα ότι η μουσική που έπαιζε το συγκεκριμένο κατάστημα ήταν αδιάφορη και δεν ταίριαζε με το branding και το ύφος που θα επιθυμούσε να έχει η αλυσίδα. Η μουσική είναι βασικό συστατικό μιας επιχείρησης που έχει σκοπό και την ψυχαγωγία των πελατών της, εκτός από την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών και προϊόντων.

Ο αδιάφορος ήχος στ' αφτιά μου, καθώς δεν καταλάβαινα τι άκουγα, με προβλημάτισε και αναρωτήθηκα εάν όλα τα καταστήματα της αλυσίδας παίζουν τη δική τους μουσική αυτόνομα ή αν υπάρχει κάποια κεντρική οδηγία να αναπαράγουν όλα τα καταστήματα την ίδια μουσική ταυτόχρονα.

Ο προβληματισμός αυτός γέννησε το νέο κίνητρό μου και δεν άργησα να επισκεφτώ ένα άλλο κατάστημα της αλυσίδας καφέ. Παρατήρησα ότι έπαιζε άλλο είδος μουσικής, και αυτό στα αφτιά και τα μάτια μου δεν έδειχνε την επιθυμητή εικόνα που ίσως θα ήθελε να δώσει η αλυσίδα στους καταναλωτές.

Άρχισα τις πρώτες σκέψεις για το τι θα μπορούσε να αλλάξει η επιχείρηση σε αυτό το σκέλος και τι θα μπορούσα να δημιουργήσω, ώστε να προσφέρω προστιθέμενη αξία,

ειδάλλως δεν υπήρχε λόγος να επενδύσουν οι άνθρωποι της σε κάτι που δεν τους φαινόταν χρήσιμο.

Σκέφτηκα, λοιπόν, όλα τα καταστήματα να παίζουν την ίδια μουσική, ανάλογα με τη χρονική περίοδο της ημέρας (πρωί, μεσημέρι, απόγευμα, βράδυ), και το ύφος της μουσικής να προσαρμόζεται κατά περίπτωση.

Δεν χρειάζεται να προσφέρεις λύση για ένα πρόβλημα, αλλά να είναι κάτι 100% αναγκαίο για την επιχείρηση. Σε διαφορετική περίπτωση χρειάζεται να δημιουργήσεις την ανάγκη, πράγμα εξαιρετικά δύσκολο και σπάνιο, αλλά όχι ακατόρθωτο. Χρειάζονται αρκετά χρήματα και χρόνος για να εκπαιδεύσεις ένα κοινό ότι υπάρχει ανάγκη.

Το κάτι παραπάνω δεν άργησε να έρθει. Σκέφτηκα να δημιουργήσω πολλά συνδρομητικά κανάλια με διαφορετικά είδη μουσικής μέσω live streaming (ζωντανής ροής).

Το 2008, το ADSL μόλις είχε εισαχθεί στην ελληνική αγορά ως υπηρεσία, με τα γνωστά προβλήματα, χαμηλές ταχύτητες, αλλά και πολλές διακοπές κατά τη διάρκεια της ημέρας, με αρκετές επανεκκινήσεις του router.

Το κίνητρό μου μεγάλωνε για τη νέα ιδέα που είχε προκύψει από μια παρατήρηση που έκανα ως απλός πελάτης, αλλά δεν γνώριζα αν υπήρχε ανάγκη στην αγορά, και το **πρώτο μάθημα** που έλαβα από την προσπάθεια είναι: **Μια ιδέα δεν αξίζει απολύτως τίποτα, μέχρι να υλοποιηθεί.** Το «Έχω μια καλή ιδέα» είναι για να τρέφουμε το Εγώ μας και τη ματαιοδοξία μας και να νομίζουμε ότι κάτι κάνουμε.

Ένωθα ότι χρειαζόταν να δημιουργήσω και μια αποκλειστική υπηρεσία, ένα συνδρομητικό «ραδιόφωνο» με πρόβλεψη να μεταδίδονται διαφημιστικά σποτάκια ή κάποια

μηνύματα σε όλα τα καταστήματα της εκάστοτε επιχείρησης, ανάλογα με τις ανάγκες της. Μια υπηρεσία πλήρως παραμετροποιήσιμη.

Το γεγονός ότι το YouTube είχε δημιουργηθεί περίπου τρία χρόνια πριν, τον Φεβρουάριο του 2005, και δεν είχε ακόμα τη σημερινή εξέλιξη και καθολική κυριαρχία, όπως και το Spotify, που δημιουργήθηκε έναν χρόνο μετά (2006) και βρισκόταν ακόμα στην τοπική αγορά της Σουηδίας, με έκανε να πιστεύω ότι υπήρχε ένα κενό στην αγορά που θα μπορούσε να καλυφθεί από μια υπηρεσία.

Δεν γνώριζα τον τρόπο υλοποίησης. Όλα ήταν στο μυαλό μου.

Το κίνητρο γεννά όνειρα, και τα όνειρα χρειάζεται να υλοποιηθούν για να γίνουν βίωμα, σε διαφορετική περίπτωση γίνονται απωθημένο.

Όσο κυλούσε ο καιρός, το μυστήριο της δημιουργίας και απόλαυσης με γοήτευε.

Άρχισαν στο μυαλό μου τα πρώτα διλήμματα, που σίγουρα δεν αφορούσαν επαγγελματικές επιλογές αλλά καθαρά προσωπικές. Ένα από αυτά ήταν τι θα έκανα με την υπάρχουσα εργασία μου, εάν υλοποιούνταν ένα τέτοιο εγχείρημα. Μπορούσα να ανταποκριθώ και στα δύο ταυτόχρονα;

**Κάθε μοναδική απόφαση που λαμβάνουμε στη ζωή συμμετέχει στη χάραξη της πορείας μας για το ποια διαδρομή επιλέγουμε.**

Σταδιακά, το ενδιαφέρον μου μεγάλωνε και αποφάσισα να μοιραστώ την ιδέα και τους προβληματισμούς μου με έναν συνάδελφό μου, με τον οποίο υπήρχε αλληλοεκτίμηση και σεβασμός. Είχε και εκείνος τεχνολογικό υπόβαθρο και

αρχίσαμε να σχεδιάζουμε στα χαρτιά πώς θα μπορούσαμε να παρέχουμε υπηρεσία μουσικής σε ξενοδοχεία, χώρους εστίασης, καφετέριες, γυμναστήρια, εμπορικά κέντρα κτλ. Ταυτόχρονα, πραγματοποιήσα έρευνα αγοράς για τον ανταγωνισμό και επισκέφθηκα μεγάλες αλυσίδες για να τους παρουσιάσω την ιδέα μου.

Στον ανταγωνισμό υπήρχε η αντίστοιχη υπηρεσία με τη χρήση λογισμικού και σκληρού δίσκου, ενώ κάθε μήνα σου έστελναν CD ανανέωσης των playlists. Μου φάνηκε παρωχημένη υπηρεσία, στην εποχή του Διαδικτύου να δουλεύεις με σκληρούς δίσκους και όχι live streaming (ζωντανή ροή μέσω διαδικτύου). Το βασικό συμπέρασμα ήταν ότι αγορά υπήρχε, δεν χρειαζόταν να τη δημιουργήσουμε!

Αφού το σκεφτήκαμε, αποφασίσαμε να υλοποιήσουμε την παροχή συνδρομητικών μουσικών καναλιών μέσω live streaming με τη χρήση λογισμικού που θα αναπτύσσαμε οι ίδιοι. Έτσι θα διαφοροποιούμασταν από τον ανταγωνισμό και θα είχαμε μια καινοτόμο, πρωτοπόρο υπηρεσία που θα διέθετε πολλά πλεονεκτήματα αξιοποιώντας τις δυνατότητες του ADSL, ώστε να μειώσουμε το κόστος χρήσης έναντι του ανταγωνισμού. Συνήθως, η τιμή δεν είναι ο κυριότερος παράγοντας αγοράς μιας υπηρεσίας, αλλά είναι από τους βασικότερους και σίγουρα δεν μπορείς να την αγνοήσεις.

**Δεύτερο μάθημα:** Δεν λέει απολύτως τίποτα αν ένα προϊόν/υπηρεσία είναι καινοτόμο και πρωτοποριακό, εάν δεν μπορείς με **ίδια** κεφάλαια και μέσα να εκπαιδεύσεις την αγορά στην οποία απευθύνεσαι. Ενδέχεται να χρειαστεί αρκετός καιρός για να μπορέσει σιγά σιγά να αποδεχτεί ο καταναλωτής-πελάτης ή μια επιχείρηση την καινοτομία και

να τολμήσει την αλλαγή. Έχεις τα κεφάλαια για όλο αυτό;

Αν μια επιχείρηση μπορεί να κάνει τη δουλειά της με το υπάρχον προϊόν/υπηρεσία, γιατί να μπει στη διαδικασία να αλλάξει; Ποια είναι η σχέση κόστους-οφέλους;

Αυτό που προσφέρεις είναι είδος πρώτης ανάγκης ή μπορεί η επιχείρηση να το κάνει με ίδια μέσα – όπως για παράδειγμα να μεταδίδει τη μουσική μέσω playlists σε USB stick και όχι live streaming; Ποια τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα; Αυτές είναι κάποιες από τις ερωτήσεις που πρέπει να λαμβάνουμε σοβαρά υπ' όψιν για να πάρουμε την απόφαση.

Ήρθε η ώρα της αλήθειας, και από τα διλήμματα χρειαζόταν να περάσουμε στις αποφάσεις.

Αντιλήφθηκα ότι το εγχείρημα δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει αν διατηρούσα ταυτόχρονα δύο εργασίες.

Ο συνεταιίρος μου λόγω κάποιων οικονομικών υποχρεώσεων δεν μπορούσε να παραιτηθεί από την εργασία, αλλά θα εργαζόταν τα απογεύματα (part time). Έτσι αποφάσισα να παραιτηθώ και να αφοσιωθώ ολοκληρωτικά στο νέο project.

**Τρίτο μάθημα:** Δεν προχωράει οποιουδήποτε είδους εργασία, αν δεν υπάρχει **ολοκληρωτική δέσμευση και ανάληψη ευθύνης** και από τους δύο ή από όλη την ομάδα.

Αν ξεκινάει κουτσό το άλογο, το πιθανότερο είναι να χάσει και το άλλο πόδι του.

Δημιουργήσαμε το λογισμικό που μας επέτρεπε να παρέχουμε από τον υπολογιστή την υπηρεσία που επιθυμούσαμε. Τριάντα διαφορετικά μουσικά κανάλια με ανάλογα είδη μουσικής. Με τη χρήση κωδικών, ο συνδρομητής-επιχείρηση μπορούσε να μεταδίδει τη μουσική που επιθυμούσε. Η μουσική παλέτα ήταν πλούσια.



Πριν αντιληφθούμε ουσιαστικά τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς και τις προθέσεις των επιχειρήσεων, αλλά και προτού μετρήσουμε την ανταπόκριση της υπηρεσίας, αποφασίσαμε να δημιουργήσουμε εταιρεία και να νοικιάσουμε γραφεία.

Και εγένετο η εταιρεία και υπηρεσία **my-radio**. Βέβαια, όταν επισκεφθήκαμε την εφορία για να ανοίξουμε δραστηριότητα, δεν υπήρχε Κωδικός Αριθμός Δραστηριότητας (ΚΑΔ) που να αντιστοιχούσε στην υπηρεσία την οποία δημιουργήσαμε!

**Τέταρτο μάθημα:** Δεν ξεκινάς εταιρεία και νοικιάζεις γραφεία μόνο με τον ενθουσιασμό της πρωτοπορίας, της καινοτομίας και κάποια πιθανή θετική ανατροφοδότηση (feedback). Χρειάζεται να έχεις ένα δοκιμασμένο προϊόν, που ενδέχεται στην πορεία, ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς, να σε στρέψει σε διαφορετική κατεύθυνση, γιατί οι πραγματικές ανάγκες είναι διαφορετικές και όχι εκείνες που είχες φανταστεί.

Προσπαθήσαμε να αναπτύξουμε μια μικρή ομάδα πωλήσεων, διότι χρειαζόμασταν άμεσα έσοδα. Ό,τι είχαμε δημιουργήσει ήταν με ίδια κεφάλαια και μέσα.

Τελικά, ύστερα από κόπο κατορθώσαμε να δημιουργήσουμε μια ομάδα πέντε ανθρώπων που προσπαθήσαμε να τους μεταλαμπαδεύσουμε το όραμά μας. Χρειάζεται και η ομάδα να πιστεύει ότι μπορεί να τα καταφέρει, για να υπάρχει συνοχή και ταύτιση.

Καινοτόμες, ποιοτικές υπηρεσίες μουσικής, που θα άλλαζαν έναν ολόκληρο κλάδο με τη χρήση της τεχνολογίας. Αυτό ήταν το Όραμα!

Όταν είσαι ανώριμος, αδαής, ματαιόδοξος και αλαζόνας, πιστεύεις ότι μπορείς να αλλάξεις έναν ολόκληρο κλάδο με μηδαμινό κεφάλαιο. Αυτό μπορείς να πεις πως λέγεται και θράσος. Γι' αυτόν τον λόγο χρειάζεται να θέσεις Όρια.

Και οι πρώτοι πελάτες ήρθαν και υπήρχε ένας σχετικός ενθουσιασμός, παρότι το άλογο ξεκίνησε κουτσό. Η γεωγραφική θέση των πελατών ήταν κυρίως σε απομακρυσμένες περιοχές της Ελλάδος και όχι στον άμεσο αστικό ιστό. Και έτσι ξεκίνησαν τα προβλήματα, κυρίως τεχνικά.

Δεν είχαμε σκεφτεί το πιο **ουσιώδες** και δεν είχαμε φυσικά τη λύση.

Υπολογίσαμε χωρίς τον ξενοδόχο. Ο «ξενοδόχος» φυσικά ήταν ο πάροχος ADSL, που εκείνη τη χρονική περίοδο ήταν μόνο μία εταιρεία στη χώρα μας, η οποία παρείχε υπηρεσίες σε απομακρυσμένες περιοχές, και δεν υπήρχε εναλλακτική λύση. Το ADSL έκανε διαρκώς διακοπές, με αποτέλεσμα να διακόπτεται η συνεχής ζωντανή ροή και κατ' επέκταση η μουσική που έπαιζε ζωντανά. Προσπαθήσαμε να κάνουμε κάποιες βελτιώσεις, αλλά δεν φάνηκαν ικανές να κρατήσουν την υπηρεσία ζωντανή.

**Πέμπτο μάθημα:** Δημιουργήσαμε μια υπηρεσία που στηριζόταν σε μεγάλο βαθμό στις υποδομές κάποιου τρίτου. Δεν δώσαμε τη σωστή βαρύτητα στον σημαντικότερο πυλώνα. Η απειρία αλλά και η βιασύνη μας να δημιουργήσουμε το προϊόν μας έβαλαν τρικλοποδιά και το άλογο δεν μπορούσε να περπατήσει άλλο. Αν στηρίζεσαι σε τρίτους, χωρίς να έχεις έλεγχο στην ποιότητα των υπηρεσιών που σου παρέχονται, απλά έχασες.

**Έκτο μάθημα:** Το timing, η κατάλληλη χρονική στιγμή,

είναι ένα από τα πιο σημαντικά πράγματα σε αυτή τη ζωή. Αν η υπηρεσία είχε γεννηθεί μετά το 2012, πιθανώς να είχε άλλη τύχη.

Στην πορεία το ADSL έγινε VDSL και όλα βελτιώθηκαν. Αλλά εμείς κατεβάσαμε ρολά.

Κάκιστη σύμβουλος η βιασύνη.

**Και γιατί η αποτυχία μάς επηρεάζει περισσότερο από την επιτυχία;**

Για παράδειγμα, όταν γίνεται ένα τροχαίο στην εθνική οδό, σταματάμε όλοι να δούμε τι συμβαίνει, ενώ αντίθετα δεν σταματάμε έξω από ένα ωραίο μαγαζί που αναδίδει απολαυστικές μυρωδιές. Ο άνθρωπος ταυτίζεται περισσότερο με τον **πόνο** παρά με την **απόλαυση**. Τρανό παράδειγμα τα δελτία ειδήσεων: προσφέρουν πόνο στο μεγαλύτερο μέρος της διάρκειάς τους, λαμβάνοντας ως αντίδωρο υψηλή τηλεθέαση.

Ο άνθρωπος έχει την ικανότητα της προσαρμοστικότητας και σηκώνεται σε κάθε αποτυχία, διότι, αν δεν σηκωθεί, θα τον κυριεύσει ο **Φόβος** της αποτυχίας και θα ρίξει τα βάρη της ευθύνης συνήθως στους άλλους. Αρχίζει να **Φθονεί** και να κατηγορεί τους άλλους, εκτός από τον εαυτό του. Στο τέλος θα καταλήξει στον ψυχικό **Φόνο**, τον αυτοαποκλεισμό του, μέσω της κατάθλιψης και άλλων ψυχικών διαταραχών. Ο Φόβος φέρνει Φθόνο και ο Φθόνος τον εσωτερικό μας Φόνο (Φόβος – Φθόνος – Φόνος).

Ας κάνουμε λάθη, αρκεί να τα αντιληφθούμε για να μην τα επαναλάβουμε. Τα λάθη μας επιτρέπουν να συνεχίσουμε τη ζωή μας με μεγαλύτερη σύνεση.

**Έβδομο μάθημα:** Ας συνεχίσουμε να κάνουμε λάθη.

Επιβεβαιώνει ότι πέσαμε, σηκωθήκαμε και ξεκινάμε την επόμενη προσπάθεια επιτυχίας ή αποτυχίας. Η αποτυχία είναι ένα σκαλί πριν από την επιτυχία. Αρκεί κάθε φορά να μαθαίνουμε και να μην επαναλαμβάνουμε τα λάθη μας.

Μπορεί να ορίζουμε ως αποτυχία κάτι που για κάποιον άλλο είναι καλό δίδαγμα ζωής. Όλα είναι θέμα οπτικής που μας βοηθά να κοιτάμε μπροστά.

Η αποτυχία μάς συνθλίβει, μας ταπεινώνει, διαλύει το τόσο σπουδαίο Εγώ μας. Καλά που υπάρχει και η αποτυχία για να μας θυμίζει ότι δεν είμαστε και τόσο σπουδαίοι όσο νομίζουμε.

***Αφιερωμένο στη μνήμη του πατέρα μου.***

**ΑΝΘΡΩΠΟΙ**



## Κωνσταντίνος Γκίνης

### Στρατηγός ε.α. – Επίτιμος Αρχηγός Γενικού Επιτελείου Στρατού

Αποφοίτησε από τη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων το 1979 και ονομάστηκε Ανθυπολοχαγός Πυροβολικού. Διοίκησε όλα τα κλιμάκια διοικήσεως και παρακολούθησε όλα τα σχολεία του Όπλου του, και είναι απόφοιτος της Ανωτάτης Σχολής Πολέμου και της Σχολής Εθνικής Αμύνης.

Έχει διεθνή εμπειρία ως παρατηρητής της ΕΕ στην πρώην Γιουγκοσλαβία και ως επιτελής στο Αρχηγείο του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες.

Υπηρέτησε ως επιτελής στο ΓΕΣ και το ΓΕΕΘΑ. Διετέλεσε Διευθυντής Επιτελικού Γραφείου Αρχηγού ΓΕΕΘΑ και Συντονισμού Επιτελείου ΓΕΕΘΑ, Διευθυντής Επιχειρήσεων και Α΄ Κλάδου του ΓΕΣ, Διοικητής 108 Αυτοκινούμενης Μοίρας Μέσου Πυροβολικού (Α/Κ ΜΜΠ), Διοικητής Διοικήσεως Πυροβολικού / XVI Μηχανοκίνητης Μεραρχίας Πεζικού (ΔΠΒ/ΧVI Μ/Κ ΜΠ), Διοικητής 80 Ανωτέρας Διοικήσεως Ταγμάτων Εθνοφυλακής (ΑΔΤΕ) «ΚΩΣ», XII Μηχανοκίνητης Μεραρχίας Πεζικού (Μ/Κ ΜΠ) «ΕΒΡΟΣ», 1ης ΣΤΡΑΤΙΑΣ, Ελληνικού Στρατηγείου ΕΕ, Γενικός Επιθεωρητής Στρατού και ολοκλήρωσε τη σταδιοδρομία του ως Αρχηγός ΓΕΣ.

Είναι μέλος Ιδρύματος Διεθνών Σχέσεων (ΙΔΙΣ) του Παντείου Πανεπιστημίου και του Συνδέσμου Επιτελών Εθνικής Αμύνης (ΣΕΕΘΑ).

Ασχολείται με τη θεωρία του Πολέμου και τη Στρατηγική.

## Το χρονικό μιας αποτυχίας

Η αποτυχία σε οποιαδήποτε ενέργεια ή δράση σε ατομικό ή και συλλογικό επίπεδο είναι πάντοτε μια πιθανότητα, η οποία αναμφισβήτητα προκαλεί δυσάρεστα συναισθήματα και δυσμενείς επιπτώσεις σε όλους τους εμπλεκόμενους αλλά και στο ευρύτερο περιβάλλον. Πώς αποτιμάται όμως η αποτυχία για έναν φορέα του κράτους, ειδικά όταν αυτός είναι

εντεταλμένος να υποστηρίξει τα εθνικά συμφέροντα και δεν έχει επαρκείς προς τούτο δυνατότητες, τα δε αποτελέσματα της δράσης του κινούνται σε ένα μη διαυγές τοπίο; Ποιος ευθύνεται γι' αυτό; Πώς βιώνουν την αποτυχία τα μέλη του φορέα και ειδικά οι επικεφαλής αυτού;

Η Ελλάδα του 2020-21, πέραν των πολύ σοβαρών ζητημάτων που καλείται να αντιμετωπίσει, όπως η πανδημία του κορονοϊού και οι επιπτώσεις της στην οικονομία, βιώνει αναμφίβολα την πλέον παρατεταμένη και ίσως τη σημαντικότερη κρίση με την Τουρκία από το 1974. Η καθαρά επιθετική στάση της Τουρκίας στην Αν. Μεσόγειο έναντι του Ελληνισμού (ελλαδικού και κυπριακού) έχει θέσει σε συναγερμό το σύνολο των δυνατοτήτων του ελληνικού κράτους, το οποίο με εμπροσθοφυλακή τις Ένοπλες Δυνάμεις αντιμετωπίζει τις τουρκικές προκλήσεις.

Εν μέσω αυτής της κρίσης, ο πρωθυπουργός της χώρας ανακοίνωσε στο πλαίσιο της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης (12 Σεπτεμβρίου 2020) μέτρα για την ενίσχυση της άμυνας της χώρας με την απόκτηση νέων οπλικών συστημάτων (πλοία, αεροσκάφη, ελικόπτερα κτλ.), τον εκσυγχρονισμό παλαιών οπλικών συστημάτων, την προμήθεια κρίσιμων εφοδίων και υλικών, και τέλος την πρόσληψη επαγγελματιών οπλιτών και την αύξηση της στρατιωτικής θητείας. Αναντίρρητα αυτό αποτελεί μια άμεση ομολογία από τα επισημότερα χείλη ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις έχουν ελλείψεις και ότι δεν βρίσκονται στο επιβαλλόμενο από τις περιστάσεις επίπεδο δυνατοτήτων.

Βεβαίως εύλογα κάποιος θα αναρωτηθεί γιατί, αφού οι ΕΔ αντιμετωπίζουν τις τουρκικές προκλήσεις, χρειαζόμαστε



όλα αυτά τα μέτρα και γιατί συνιστούν ομολογία αποτυχίας τα συγκεκριμένα μέτρα. Η απάντηση είναι απλή: Οι Ένοπλες Δυνάμεις αντιμετωπίζουν την κατάσταση σύμφωνα με τις αποφάσεις της Κυβέρνησης, σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο, το οποίο θα ήταν εντελώς διαφορετικό αν είχαν μεγαλύτερες δυνατότητες, οπότε θα παρείχαν στην Κυβέρνηση ένα ευρύτερο φάσμα επιλογών, ικανών ακόμη και να αποτρέψουν παντελώς κάθε μονομερή τουρκική ενέργεια.

Γιατί φτάσαμε στην παραπάνω κατάσταση και γιατί δεν έχουμε ως χώρα την ποικιλία επιλογών που επιβάλλονται από τις γεωστρατηγικές συνθήκες; Θα επιχειρήσω να δώσω την απάντηση μέσα από την προσωπική εμπειρία και οπτική μιας αποτυχίας.

Τον Ιούλιο του 2012, ανέλαβα τα καθήκοντα του Αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Στρατού με μια ασυνήθιστη διαδικασία, καθώς ο προκάτοχός μου είχε υποβάλει την παραίτησή του. Από μακρού χρόνου είχα διαμορφώσει την εδραία άποψη ότι τα στελέχη του Στρατού και γενικότερα των Ενόπλων Δυνάμεων πρέπει να επιτυγχάνουν το βέλτιστο αποτέλεσμα με τα μέσα και τις δυνατότητες που τίθενται στη διάθεσή τους. Ο Αρχηγός όμως ενός Γενικού Επιτελείου αποτελεί ξεχωριστή περίπτωση, δεν μπορεί να ενταχθεί στο γενικό σύνολο και σε καμία περίπτωση δεν είναι δυνατόν να οχυρωθεί πίσω από παρόμοια επιχειρηματολογία. Ως επικεφαλής ενός σημαντικού οργανισμού κομβικού για την εθνική άμυνα και ασφάλεια πρέπει να διακατέχεται από βαθύ αίσθημα ευθύνης και διαρκούς ανησυχίας για την κατάσταση του Στρατού. Επίσης πρέπει να ενεργεί δραστήρια προς κάθε κατεύθυνση και ειδικότερα προς την Κυβέρνηση, η οποία

είναι υπεύθυνη εκ του Συντάγματος και του νόμου για την άμυνα και την ασφάλεια της χώρας. Πρέπει να ενεργεί με σχέδιο και με σαφείς προτάσεις, ώστε να εξασφαλιστούν τα απαραίτητα μέσα και οι δυνατότητες που θα διασφαλίσουν την κατάλληλη ετοιμότητα, τη λειτουργικότητα και τη διαθεσιμότητα του Στρατού, με στόχο την επιτυχία. Κάθε άλλος δρόμος συμβιβασμού και συναλλαγής είναι βέβαιο ότι θα οδηγήσει αργά ή γρήγορα και με μαθηματική ακρίβεια στην αποτυχία.

Κινούμενος σε αυτό το πλαίσιο, η πρώτη προτεραιότητα που έθεσα ήταν η αναδιοργάνωση του Στρατού, ώστε να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις αλλά και στις εξελίξεις του ευρύτερου γεωστρατηγικού περιβάλλοντος της Ελλάδας (αραβική άνοιξη, τουρκική αναθεωρητική στρατηγική έναντι του Ελληνισμού). Υπήρχε πλούσια εμπειρία και υλικό από το παρελθόν, καθώς και οι προκάτοχοί μου επί σχεδόν επτά έτη προσπαθούσαν να επιτύχουν τον ίδιο στόχο, χωρίς όμως αποτέλεσμα, καθώς οι υπεύθυνες για τις αποφάσεις Κυβερνήσεις αποδεικνύονταν τελικά απρόθυμες. Φυσικά ανάλογες και παράλληλες ενέργειες γίνονταν και στο Πολεμικό Ναυτικό και στην Πολεμική Αεροπορία, οι οποίες έμεναν επίσης χωρίς ανταπόκριση. Το Γενικό Επιτελείο Στρατού, με την έγκριση του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, προχώρησε δραστήρια και διαμόρφωσε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα το οποίο οδηγούσε στον μετασχηματισμό του Στρατού, καλύπτοντας κάθε πεδίο της λειτουργίας του (οργάνωση, εκπαίδευση, υποστήριξη, στελέχωση, διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού, σταδιοδρομία κτλ.). Βέβαια η προσπάθεια δεν ήταν ανέφελη, σε κάθε βήμα συναντιούνταν

αντιδράσεις, αποκλίνουσες απόψεις και γενικά τάσεις υπονόμησης, ανάσχεσης και τελικά αποτυχίας του έργου. Για να ξεπεραστούν όλα αυτά τα εμπόδια και να συνεχιστεί η προσπάθεια, χρειαζόταν η προσωπική μου παρέμβαση ως Αρχηγού, καθώς όλα ήταν μια αλυσίδα.

Ποιοι ήταν όμως οι παράγοντες που επιδίωκαν την αποτυχία του εγχειρήματος; Θα τους κατατάξω σε δύο ευρείες κατηγορίες: στους εσωτερικούς και στους εξωτερικούς. Οι πρώτοι προέρχονταν από ολόκληρο το φάσμα του Στρατού. Άλλοι είχαν την ψευδαίσθηση ότι όλα λειτουργούσαν ομαλά, άλλοι οχυρώνονταν πίσω από συντεχνιακές αντιλήψεις καθώς θεωρούσαν ότι καταρρίπτονταν κεκτημένα δικαιώματα, άλλοι αντιδρούσαν γιατί υπέθεταν ότι τα νέα σταδιοδρομικά πρότυπα περιορίζαν τις δυνατότητες ανέλιξής τους στην ιεραρχία, άλλοι γιατί έβλεπαν ότι δεν θα υπήρχε δυνατότητα να υπηρετήσουν σε περιοχές συμφερόντων τους, άλλοι γιατί περιοριζόταν ο χρόνος παραμονής τους σε ευνοϊκές φρουρές, και τέλος κάποιοι κομματικά ενταγμένοι (υπάρχουν και αυτοί) αντιδρούσαν σύμφωνα με τις αντιλήψεις του ιδεολογικού τους χώρου. Έπειτα υπήρχε μια πλειάδα εξωτερικών παραγόντων: πρώτον, στελέχη της Κυβέρνησης που αντιδρούσαν ενίοτε και με σφοδρότητα στις όποιες μεταβολές, βουλευτές όλων των κομμάτων, με πλήθος επερωτήσεων στη Βουλή με προεξάρχοντες του κυβερνητικούς βουλευτές, ακόμη και διακομματικές αντιδράσεις σε τοπικό επίπεδο. Συνοψίζουμε όλα αυτά στο λεγόμενο πολιτικό κόστος. Κατεβαίνοντας την κλίμακα συναντάμε ένα άλλο φάσμα αντιπάλων της ανασυγκρότησης του Στρατού: περιφερειάρχες, δήμαρχους, μητροπολίτες και

κάθε αποχρώσεως τοπικούς και οικονομικούς παράγοντες.

Παρ' όλες τις αντιδράσεις, οι σχετικές μελέτες και ολοκληρώθηκαν και υποβλήθηκαν ανάλογες προτάσεις στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, σε συνδυασμό με τους άλλους Κλάδους των Ενόπλων Δυνάμεων, οι οποίες όμως δυστυχώς παρέμεναν σε αδράνεια.

Στις αρχές Μαρτίου 2013, έλαβαν χώρα οι επίσιες τακτικές κρίσεις των αξιωματικών, συμπεριλαμβανομένων και των Αρχηγών των Γενικών Επιτελείων. Η Κυβέρνηση, μέσω του Κυβερνητικού Συμβουλίου Εξωτερικών και Άμυνας, αποφάσισε την αποστρατεία μου, μόλις επτά μήνες από την ανάληψη των καθηκόντων μου – ίσως ο Αρχηγός με τον μικρότερο χρόνο παραμονής στη θέση από κάθε άλλο ομόλογό μου μεταπολεμικά. Η αποστρατεία δεν με στενοχώρησε, καθώς ήταν απόλυτο δικαίωμα της Κυβέρνησης και νομικά κατοχυρωμένο. Εκείνο που με προβλημάτισε ήταν ο κίνδυνος της αποτυχίας εκ νέου της προσπάθειας για την ανασυγκρότηση του Στρατού, διαβλέποντας και εκτιμώντας τους κινδύνους και τις απειλές εναντίον του Ελληνισμού.

Αποφάσισα τότε με την Ημερησία Διαταγή της αποχώρησής μου να αναδείξω το ζήτημα δημοσίως, αναφέροντας: *«Δυστυχώς, αυτή η δομή [του Στρατού] ... παραμένει αδρανής και γίνεται αντικείμενο κριτικής, αξιολόγησης και προτάσεων ανεύθυνων και ασχέτων προς την άμυνα παραγόντων, ενώ τα καθ' ύλη αρμόδια όργανα του πολιτικο-στρατιωτικού και πολιτικού επιπέδου παραμένουν σιωπηλά και αδρανή.*

*... η δομή έπρεπε να είχε εφαρμοσθεί χθες, σήμερα είναι ήδη καθυστερημένη.*

*Η εφαρμογή της δομής αυτής θα αποτελέσει αφετηρία, μέτρο*

*και ένδειξη βούλησης για μια συστηματική και αποτελεσματική επαναπροσέγγιση των δυνατοτήτων του Στρατού μας στο νέο γεωστρατηγικό περιβάλλον που διαμορφώνεται, υπό το κράτος των εξελίξεων στην ευρύτερη περιοχή στρατηγικού ενδιαφέροντος της πατρίδος μας».*

Είναι γεγονός ότι αυτή η δημόσια παρέμβαση εξανάγκασε το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας να κινητοποιηθεί και μετά από τρεις μήνες περίπου εγκρίθηκε η Δομή των Ενόπλων Δυνάμεων. Ωστόσο, έπειτα από κάποιες περιορισμένες αλλαγές, η δυναμική της εξανεμίστηκε τάχιστα, με αποτέλεσμα τόσο ο Στρατός όσο και το Πολεμικό Ναυτικό αλλά και η Πολεμική Αεροπορία να μην οδηγηθούν στα επιβαλλόμενα επίπεδα ετοιμότητας.

Ο ιστορικός αντίπαλος του Ελληνισμού, η Τουρκία, όλη αυτή την περίοδο, συνέχισε την ενίσχυση των ενόπλων δυνάμεών της, αλλά και με αυξημένη επιθετικότητα την αναθεωρητική στρατηγική της. Ερευνητικά σκάφη και γεωτρύπανα στην κυπριακή ΑΟΖ, ασύμμετρες επιθέσεις εναντίον της Ελλάδας με τη χρησιμοποίηση μεταναστευτικών ρευμάτων, στρατιωτικές επεμβάσεις στο Ιράκ, στη Συρία και στη Λιβύη, υπογραφή παράνομης συμφωνίας ΑΟΖ με τη Λιβύη. Έτσι φτάσαμε στον Ιούλιο του 2020, οπότε η Τουρκία άρχισε να δυναμιτίζει την κατάσταση στην Αν. Μεσόγειο με τη διεξαγωγή ερευνών εντός της ελληνικής υφαλοκρηπίδας με παρουσία του στόλου της, προκαλώντας ανάλογη ελληνική στρατιωτική αντίδραση. Παρακολουθώντας τις εξελίξεις και ως ιδιώτης και βλέποντας την αδυναμία της Ελλάδας να διαμορφώσει μια στιβαρή, συμπαγή και συνεκτική στρατηγική έναντι της τουρκικής επιθετικότητας, αλλά

και την απροθυμία ενίσχυσης των Ενόπλων Δυνάμεων, δεν μπορούσα να εφηνουχάσω καθώς, όπως προανέφερα, ήταν έξω από τις αρχές μου, βίωνα την κατάσταση με ανησυχία, προβληματισμό, απογοήτευση, αγανάκτηση και μια πικρή γεύση αυτής της αποτυχίας. Κατόπιν αυτών προέβην, όπως και άλλοι συνάδελφοί μου, σε δημόσιες παρεμβάσεις για την ανάγκη επαναπροσέγγισης της στρατηγικής της Ελλάδας έναντι της Τουρκίας αλλά και την ανάγκη εξοπλισμού και ανασυγκρότησης των Ενόπλων Δυνάμεων, δυστυχώς χωρίς ανταπόκριση.

Εν κατακλείδι, παρατηρώντας και βιώνοντας την αποτυχία του συστήματος να ενεργοποιήσει τα ανάλογα αντανακλαστικά που θα εξυπηρετούσαν και θα υποστήριζαν αποτελεσματικότερα τα εθνικά συμφέροντα, θα μπορούσα να ακολουθήσω την πεπατημένη και να κατηγορήσω την Κυβέρνηση, η οποία φυσικά και έχει βασικές ευθύνες, ή οποιονδήποτε από τους προαναφερθέντες ως εχθρούς του Έθνους ή οτιδήποτε άλλο. Δυστυχώς, όμως, με βάση και τις εμπειρίες μου το ζήτημα είναι πιο σύνθετο και δεν εξαντλείται στην απλή αναζήτηση ενόχων ή αποδιοπομπαίων τράγων· θα έλεγα πως είναι δομικό, καθώς απαιτείται κοινή πορεία προς συγκεκριμένο στόχο τόσο της Κυβέρνησης όσο και των Ενόπλων Δυνάμεων αλλά και της κοινωνίας. Μόνο αν αυτό επιτευχθεί, τότε η Ελλάδα θα καταστεί ικανή να αντιμετωπίσει όλες τις σύγχρονες προκλήσεις και να αναστρέψει το πνεύμα της αποτυχίας. Ευελπιστώ αυτή η αποτυχία την οποία βίωσα και περιέγραψα να αποτελέσει μια αφετηρία για αναστοχασμό, αναπροσανατολισμό και, το κυριότερο, δράση προς την πραγμάτωση των εθνικών μας στόχων και την επιτυχία.

## Κωνσταντίνος Καβαλινάκης

Αστυνομικός Υποδιευθυντής ε.α.

Ο Κωνσταντίνος Καβαλινάκης γεννήθηκε στα Χανιά Κρήτης το 1960. Σε μικρή ηλικία μετακόμισε στην Αθήνα. Το έτος 1979 κατετάγη στο σώμα της πρώην Αστυνομίας πόλεων.

Το έτος 1983 εισήχθη στη σχολή Αρχιφυλάκων και το 1988 προήχθη στον βαθμό του Ανθυπαστυνόμευ κατόπιν εξετάσεων. Το έτος 2002 τιμήθηκε από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την ηγεσία της ΕΛ.ΑΣ. με το ανώτατο παράσημο του σώματος Αριστείου Ανδραγαθίας μετά από συμπλοκή και σύλληψη κακοποιού που είχε δολοφονήσει πολίτη, εκτός υπηρεσίας. Εισήχθη στην Τ.Ε.Μ.Α. και προήχθη στον βαθμό του Υπαστυνόμευ Β΄.

Υπηρέτησε στο Α.Τ. Ομόνοιας, Τροχαία, Τ.Ο.Τ.Α. και τα περισσότερα χρόνια έως αποστρατείας του στη Διεύθυνση Άμεσης Δράσης Αττικής, όπου διετέλεσε επικεφαλής σε όλα τα επίλεκτα τμήματά της (Ομάδα Ζ, Ομάδα Σ, Ο.Α.Λ.Τ., Ομάδα Δ και προϊστάμενος της Α΄ Αλλαγής περιπολικών αυτοκινήτων του κέντρου επιχειρήσεων Δ.Α.Δ.Α.

Αποστρατεύτηκε το 2020 με τον βαθμό του Αστυνομικού Υποδιευθυντή.

*«Κάθε φορά πριν εκτελέσω υπηρεσία πρέπει να σκέφτομαι τους νεκρούς συναδέλφους μου και να παίρνω δύναμη από τη θυσία τους. Γι' αυτό οφείλω στον εαυτό μου, στην οικογένειά μου και στην κοινωνία που υπηρετώ να πολεμήσω την αδικία. Πρέπει όμως για να τα καταφέρω πρώτα απ' όλα να ΖΗΣΩ».*

Έπειτα από μια πορεία 40 ετών, έφτασε η ώρα της εξόδου μου από το Σώμα της ΕΛ.ΑΣ.

Με τη συνταξιοδότηση, κλείνει ένα μεγάλο κεφάλαιο της ζωής σου, το μεγαλύτερο, ίσως και σημαντικότερο, και αρχίζει μια νέα διαφορετική ζωή. Αλλάζει το βιολογικό σου ρολόι

και προσπαθείς να προσαρμοστείς σε νέους ρυθμούς, προκλήσεις και δεδομένα.

Το επάγγελμα που ακολούθησα από επιλογή, καθώς κατατάχθηκα στο Σώμα από αγάπη προς αυτό και όχι για βιοποριστικούς λόγους, είναι δύσκολο και απαιτητικό, χρειάζεται σύνεση και προσοχή. Απαιτεί ήθος, συνέπεια, ευγένεια, θάρρος, ευστροφία, ψυχραιμία και δυναμισμό. Το έργο μας είναι η διαφύλαξη της έννομης τάξης, η προστασία του πολίτη και των δικαιωμάτων του, γι' αυτό πρέπει να διαθέτεις εντιμότητα και προσωπική ακεραιότητα.

Η εκπαίδευση του αστυνομικού είναι καθημερινή και δύσκολη, καθώς οι μορφές του εγκλήματος έχουν αλλάξει και υπάρχει καλπάζουσα αύξηση. Δεν μπορεί να συγκριθεί η εγκληματικότητα των προηγούμενων δεκαετιών με τη σημερινή, γι' αυτό ο αστυνομικός, που θέτει καθημερινά τον εαυτό του σε κίνδυνο, χρειάζεται να βρίσκεται σε εγρήγορση και ετοιμότητα.

Σε ορισμένα επαγγέλματα, στα οποία ανήκει και αυτό του αστυνομικού, αποτυχίες μπορεί να υπάρχουν, όμως κάποια λάθη για τα οποία εμείς φέρουμε την ευθύνη μπορεί να αποβούν μοιραία.

Λάθος και αποτυχία. Δύο έννοιες κοντινές που δεν πρέπει να συγχέονται μεταξύ τους. Η αποτυχία αφορά την εκπλήρωση ενός στόχου και ορίζεται ως μάθημα ζωής. Μέσα από την αποτυχία μαθαίνεις περισσότερα, γίνεσαι σοφότερος, αποκτάς εμπειρία. Μέσα από την αποτυχία μαθαίνεις τον εαυτό σου, ανακαλύπτεις τα όρια και τις αντοχές σου. Ο φόβος της αποτυχίας μάς κρατά φυλακισμένους, δεν μας αφήνει να προχωρήσουμε και να εξελιχθούμε.



ΟΧΙ, βάζω στόχους, πάω μπροστά – και τι έγινε αν αποτύχω; Δεν ήρθε το τέλος του κόσμου! Τα συναισθήματα πολλά. Στην αρχή θυμώνουμε με τον εαυτό μας, νιώθουμε ανασφάλεια, απογοήτευση και ενοχές. Αναπάντητα ερωτήματα: Γιατί έγινε; Πώς το έκανα αυτό; Τι πήγε στραβά; Εκεί λοιπόν χρειάζεται δύναμη και θάρρος να δεχτούμε την αποτυχία, μα πάνω απ' όλα να αγαπήσουμε τον εαυτό μας και να μην τον δικάσουμε. Προσπαθούμε να μοιραστούμε την αποτυχία μας με ανθρώπους που έχουμε γύρω μας, με ανθρώπους που θα μας στηρίξουν πραγματικά.

Πάντα όμως θα υπάρχουν και κάποιοι στη ζωή μας που περιμένουν στη γωνία να πέσουμε για να μας κρίνουν χωρίς να τους ενδιαφέρει η διαδρομή, χωρίς να γνωρίζουν τι συνέβη για να καταλήξουμε στην αποτυχία. Με μόνο όπλο την αυτοκριτική μας, παίρνουμε δύναμη και συνεχίζουμε. Δεν αφήνουμε κανέναν να δηλητηριάσει τον τρόπο σκέψης μας –απότυχε, πέσε, μάθε, σήκω πιο δυνατός και ξεκίνα από την αρχή– και δίνουμε ένα μάθημα σε όσους κακοπροαίρετα ασχολήθηκαν μαζί μας, να μπορούν να δουν τις δικές τους αποτυχίες. Πατάμε πάνω στην εμπειρία της αποτυχίας και τη μετατρέπουμε σε επιτυχία. Όπως μας είπε ο Ιρλανδός λογοτέχνης Σάμιουελ Μπέκετ: *«Πάντα προσπάθεια. Πάντα αποτυχία. Δεν πειράζει. Προσπάθησε ξανά. Απότυχε ξανά. Απότυχε καλύτερα».*

Όταν άρχισα να υπηρετώ στην τότε Αστυνομία πόλεων, το 1979, θυμάμαι τον εαυτό μου ένα νέο και άπειρο παιδί να βαδίζει στα χαμένα στην ευρύτερη περιοχή της Ομόνοιας, εκεί όπου τοποθετήθηκα να εκτελώ υπηρεσία. Μια περιοχή που για τα δεδομένα της εποχής είχε αυξημένη

εγκληματικότητα και ήταν το κέντρο της παρανομίας. Η εκπαίδευσή μου ελλιπής έως ανύπαρκτη, μέσα προστασίας και ατομικός εξοπλισμός μηδαμινά, ο κίνδυνος της αποτυχίας και του λάθους ελλόχευε ανά πάσα στιγμή. Με σύμμαχο απλώς την τύχη, ένιωσα πως ο μόνος τρόπος να επιβιώσω σε μια καώδη κατάσταση και να μην οδηγηθώ σε λάθος, ήταν να παραμένω προσπλωμένος σε αυτό που έκανα με όλες τις αισθήσεις μου διαρκώς σε επιφυλακή. Με ένα μαύρο πέπλο κάλυπτα ακόμα και τις πιο απλές συνήθειες ενός κανονικού ανθρώπου. Επιβάλλοντας στον εαυτό μου έναν συγκεκριμένο τρόπο συμπεριφοράς με κανόνες και αυστηρά πλαίσια, του στερούσα την ελευθερία, κάτι που είχε αρνητικές επιπτώσεις σε όλα τα επίπεδα της προσωπικής μου ζωής.

Αυτό βέβαια μου χάρισε επαγγελματική επιτυχία, με βοήθησε να παραμένω ζωντανός, να προστατεύω την ομάδα μου και τον πολίτη, αλλά παράλληλα με απομάκρυνε από τον εαυτό μου και την οικογένειά μου. Προσπαθώντας να είμαι όσο πιο σωστός Αστυνομικός μπορούσα, έφτασα στο σημείο να είμαι εργασιομανής, έδωσα όλο μου το είναι στην επαγγελματική μου υπόσταση, που μου απομυζούσε ενέργεια, κατέστρεφε την ψυχική μου ηρεμία κι εγώ ως απλός παρατηρητής άφηνα τη ζωή να περνά.

Με την αφοσίωση και μόνο στη δουλειά μας, χάνουμε στιγμές με τους φίλους μας, την οικογένειά μας, χάνουμε εκείνες τις μικρές και όμορφες απολαύσεις που υπάρχουν, κι επειδή η ζωή είναι γεμάτη στιγμές και αναμνήσεις, χάνουμε ζωή.

Έβγαζα τη στολή, αλλά το κουμπάκι δεν το έκλεινα. Θέλει τεράστια προσπάθεια γυρίζοντας στο σπίτι να προσαρμοστείς

σε μια άλλη πραγματικότητα, να τα σβήσεις όλα, να ξεχάσεις μια δύσκολη μέρα, να αποφορτίσεις τη ψυχή σου και να κάνεις ποιοτικό τον χρόνο σου.

Χρεώνω στις αποτυχίες μου ότι δεν κατάφερα να βρω τη χρυσή τομή, δεν κατάφερα να ιεραρχήσω προτεραιότητες και να πετύχω την ισορροπία ανάμεσα στη προσωπική και την επαγγελματική μου υπόσταση.

Θα μπορούσα απλώς να το χρεώσω στον εαυτό μου ως λάθος, αλλά υπάρχει μια λεπτή διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στην αποτυχία και στο λάθος που δεν πρέπει να συγχέεται.

Από την αποτυχία μαθαίνεις και, όταν την ξεπερνάς, πλησιάζεις τον χαμένο στόχο σου, το λάθος όμως είναι η αποτυχία που δεν σου έμαθε τίποτα, σε γύρισε πίσω και την επανέλαβες. Όταν προσπαθείς αλλά δεν έχεις το αποτέλεσμα που θέλεις, τότε έχεις αποτύχει, αν όμως από την αρχή ξέρεις τι δεν είναι σωστό και επιμένεις, τότε κάνεις λάθος.

Τώρα που αποστρατεύτηκα κάνοντας την ανασκόπηση της ζωής μου ήρεμος και νηφάλιος πλέον, κατάλαβα την αποτυχία μου, την παραδέχτηκα και τελικά διαπίστωσα ότι θέλει τρόπο και όχι κόπο να καταφέρεις να φτάσεις πιο κοντά στην ευτυχία. Αν θα μπορούσα να δώσω μια συμβουλή, θα ήταν αυτή: Να είστε σωστοί επαγγελματίες και εργασιολογικοί όσο χρειάζεται. Με ηρεμία και καθαρή σκέψη προσπαθήστε να είστε ευέλικτοι, προσπαθήστε να μη χάνετε αλλά να ζείτε τις στιγμές με όλες τις αισθήσεις σας, και να δίνετε χώρο και χρόνο στον εαυτό σας και στους ανθρώπους που βρίσκονται κοντά σας.

*«Μια ζωή που αναλώθηκε σε λάθη, είναι πολύ πιο αξιόπαινη*

*από μια ζωή που αναλώθηκε κάνοντας τίποτα» – Μπέρναρντ Σω.*

Χρεώνω στον εαυτό μου το λάθος να δείξω εμπιστοσύνη σε ανθρώπους που δεν την άξιζαν, που θηλεημένα την πρόδωσαν και με εξέθεσαν.

Ως επικεφαλής ομάδων, δεν είχα πάντα την πολυτέλεια της προσωπικής επιλογής ατόμων που θα τις επάνδρωναν, αλλά έπρεπε να πορεύομαι κάθε φορά με διαφορετικούς και ξεχωριστούς χαρακτήρες ανθρώπων. Προσπαθούσα με κάθε τρόπο να τους επιβλέπω, να τους κατευθύνω και να τους ωθώ προς την επιτυχία. Κάποιοι όμως δεν εκτίμησαν την όλη προσπάθεια και βοήθειά μου, με αποτέλεσμα να εξακολουθούν να επαναλαμβάνουν τα λάθη τους και να εκθέτουν.

Υπήρξαν και άλλοι που εκμεταλλεύτηκαν την εμπειρία μου, τις γνώσεις και τη δυναμική μου προς ίδιον όφελος. Αυτές ήταν καταστάσεις που με θύμωναν, με πλήγωναν, μου άφηναν πίκρα, αλλά δικαιολογούσα τον εαυτό μου γιατί μέσα μου γνώριζα πως καμιά σχέση δεν έχει υπόσταση χωρίς εμπιστοσύνη.

Ο δρόμος που είχα επιλέξει είχε συνέχεια για να πετύχω τον στόχο μου, να παραμείνω πιστός στα ιδανικά μου και να φτάσω στο όραμά μου. Για να μη γίνει η επαγγελματική σχέση δυσλειτουργική και χαώδης, κατέβαλλα αρκετή θέληση και πείσμα να παραμερίζω κάθε εμπόδιο.

Τα χρόνια πέρασαν, η Ελληνική Αστυνομία εκσυγχρονίστηκε και, μαθαίνοντας από τα εκατοντάδες λάθη και τις αποτυχίες της, συνέταξε το μνημόνιο ενεργειών που για κάθε περίπτωση αποτελεί τον οδηγό συμπεριφοράς και επιβίωσης

του Αστυνομικού, όμως είναι λυπηρό κι επικίνδυνο αυτό που εξακολουθεί να γίνεται έως σήμερα, να επαινείται και να βραβεύεται η από του αποτελέσματος επιτυχία, που έγινε μέσα από συνεχόμενα λάθη.

Μέντορας για μένα στα πρώτα υπηρεσιακά μου βήματα υπήρξε ο τότε Αστυνόμος και αργότερα Διοικητής της Άμεσης Δράσης Μάρκος Φαλελάκης, που με δέχτηκε με αγάπη και μου δίδαξε τις τέσσερις αυτές λέξεις, εμφάνιση, πειθαρχία, συμπεριφορά, εργατικότητα, τις οποίες ακολούθησα πιστά έως το τέλος της αστυνομικής μου ζωής.

Πιστεύω ακράδαντα στην οριζόντια κοινωνική αλληλεγγύη και αλληλοβοήθεια, γι' αυτό ήθελα να μοιραστώ την ιστορία μου με αυτόν τον τρόπο.

*«Η ελευθερία δεν αξίζει τίποτα αν δεν συμπεριλαμβάνεις την ελευθερία να κάνεις λάθη» – Μαχάτμα Γκάντι.*

***Στη μνήμη των γονιών μου  
για τις αξίες που με δίδαξαν.***

***Στους συναδέλφους  
που χάθηκαν σε ώρα καθήκοντος.  
Σε όλους εκείνους που με πίστεψαν,  
με στήριξαν και πορεύτηκαν μαζί μου.***

***Στον υπηρεσιακό μου πατέρα Μάρκο Φαλελάκη,  
που εμπιστεύτηκε και ανέδειξε τις ικανότητές μου.***

**ΝΙΩΘΩ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ**